

DOLENJSKI LIST

Glasillo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsak četrtak. Posamezna številka 10 oin. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, šestletna 1200 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 800 din ozirom 3 ameriške dolarje. — Tekoči račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-18-2-24

Štev. 49 (351)

Leto VII

NOVO MESTO, 6. DECEMBRA 1956

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. Pošt. predal: Novo mesto 33. Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-taložniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. Pleivel

ODLIKOVANJA ZA 29. NOVEMBER

Ob Dnevu republike je bilo odlikovanih v novomeškem okraju 36 delavcev in namestencev z Redom dela II, in III stopnje in z Medaljo dela. Odlikovancem je v Novem mestu razdelil odlikovanja in jim čestital predsednik okrajnega ljudskega odbora tov. Franc Pirković, v Črnomlju pa predsednik ObLO Črnomelj tov. Janez Zunič.

Red dela II. stopnje sta dobila:
Jože Knez, načelnik Tajništva za gospodarsko OLO Novo mesto, in Ludvik Peric, direktor »Kremena« v Novem mestu.

Red dela III. stopnje so dobili:
Vladimir Brec, ravnatelj nižje gimnazije v Mirni; Janko Čerček, sodnik Okrožnega sodišča, Novo mesto; Franc Kožar, šef avtoparka podjetja »Kremena«, Novo mesto; Ivan Lačner, industrijski obrabovodja tovarne »Belt« Črnomelj; Anton Malerič, referent pri ObLO Črnomelj; Blaž Pahulja, direktor Belokranjskega gradbenega podjetja Črnomelj; Martin Pavlin, sekretar podjetja »Novolus«, Novo mesto; Zvonko Perc, tajnik OLO, Novo mesto; Petrič Marilna, načelnica tajništva za zdravstvo in soc. skrbstvo pri OLO Novo mesto; Ivan Plantan, upravitelj Osnovne šole v Vavti vasi; Franc Potrčina, ekonom OLO, Novo mesto; Franc Senica, zdravniški pomočnik v Splošni bolnišnici, Novo mesto; Janez Šliko, delovodja »Kremena«, Novo mesto; Jože Uhernik, predelavec »Kremena« Novo mesto;

Marilja Tomšič, glavna medicinska sestra Splošne bolnišnice v Novem mestu, in Franc Zidar, uslužbenec Komunalne banke v Novem mestu.

Medaljo dela so dobili:
Jože Avguštin, sekač Kmetijske gozdarskega posestva v Novem mestu; Ivan Brumat, direktor Zavoda za statistiko OLO Novo mesto; Milena Bučar, medicinska sestra, Zdravstveni dom, Novo mesto; Iva Colarič, upravnica pošte v Kostanjevici na Krki; Franc Gorše, nakladalec kamionov pri Kmetijskem gozdarskem posestvu v Novem mestu; Helena Krampelj, vodja pisarne Okrajnega sodišča v Novem mestu; Matija Ornik, upravnica pošte v Mokronogu; Kristina Plut, pisarniška uradnica OLO Novo mesto; Stefan Senčar, šef oddelka OLO Novo mesto; Alojz Smrke, knjigovodja Kmetijske zadruge v Žužemberku; Leo Svetina, poštini kontrolor novomeške okrajne pošte; Matija Strucec, livar v »Bellus«, Črnomelj; Zvone Sušteršič, šef oddelka okrajnega zavoda za socialno zavarovanje Novo mesto; Matija Weiss, vodja zemljiške knjige Okrajnega sodišča v Metliki; Stane Vogler, mojster v tovarni »Belt«, Črnomelj; Franc Zagore, delovodja »Kremena« v Novem mestu; Albin Zagore, šef uprave pri ObLO Novo mesto; in Magda Zidan, šef oddelka pri OLO Novo mesto.

Vsem odlikovanim tovarštem in tovaršicam naše iskrene čestitke!

Z ZASEDANJA ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Najvažnejše: dvig življenjske ravni

NA SKUPNI SEJI OBEH DOMOV ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE V BEOGRADU JE GOVORIL PODPRESEDNIK ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA SVETOZAR VUKMANOVIČ O GOSPODARSKI POLITIKI V LETU 1956 IN O OSNOVAH DRUŽBENEGA PLANA ZA LETO 1957

26. novembra se je v Beogradu sestala zvezna ljudska skupščina. Oba zbora sta dopoldne na ločenih sejah sprejela dnevni red zasedanja, popoldne pa je na skupni seji govoril podpredsednik zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič o našem gospodarskem razvoju in temeljnih načelih družbenega plana za leto 1957.

Pregled doseženih uspehov

Tovariš Vukmanovič je najprej govoril o našem letošnjem gospodarskem stanju in s številnimi kamji za prvih 9 oz. 10 mesecev objasniti ljudskim poslancem potek razvoja letošnje proizvodnje. Ugotovil je, da smo izpolnili predvideni obseg industrijske proizvodnje in da smo tudi v ostalih gospodarskih panogah — razen v kmetijstvu — dosegli pričakovani napredek. Kmetijska proizvodnja pa letos naših pričakovanih ni izpolnila.

ODLIKOVANJA

Ob Dnevu republike je predsednik FRLJ Josip Broz Tito odlikoval za zasluge in požrtvovalno delo v izgradnji socializma z Redom dela I. stopnje trinajst oseb, z Redom dela II. stopnje 127, Redom dela III. stopnje 1111 in z Medaljo dela 1712 oseb.

više, je tovariš Vukmanovič nanizal tudi glavne naloge, ki jih pred nas postavlja predlog zveznega družbenega plana za leto 1957. V kratkem jih lahko strnem tako:

- povečanje osebne potrošnje in življenjske ravni prebivalstva, pri čemer mora biti povečanje ravni delavcev in uslužbencev na prvem mestu;
- povečanje proizvodnje in gospodarske aktivnosti, tako da bomo dosegli večji obseg skupne proizvodnje in dohleti, kar smo letos zamudili;
- obširna sprememba sestave investicijskih vlaganj, da bi s tem dosegli hitrejši razvoj tistih gospodarskih področij in dejavnosti, katerih zaostajanje ovira celotni gospodarski razvoj države;
- krepitev narodne obrambe ostane važen sestavni del naše politike tudi v prihodnjem letu.

Pri uresničevanju vseh teh nalog pa bomo morali skrbeti, da bomo v povezavi z ostalimi osnovnimi odnosi, ki jih ureja družbeni plan, dosegli nadaljnji napredek za utrditev gospodarstva in gospodarskih razmer.

Kaj se nam torej obeta v letu 1957? Imeli bomo ugodne pogoje za hitrejši razvoj industrijske proizvodnje. Pričaku-

jemo večjo kupno moč prebivalstva in več blaga, namenjenega za investicijsko in drugo potrošnjo. Imeli bomo še širše možnosti za prodajo našega blaga na inozemskih trgih. Pričakujemo, da bo industrijska proizvodnja v letu 1957 narasla za 15 odstotkov v primerjavi z letošnjim letom in za 25 odst. glede na leto 1955.

O kmetijstvu

Ze več let ugotavljamo, je med drugim poudaril tov. Vukmanovič, pri proučevanju gospodarskega razvoja države resno zaostajanje kmetijstva. To zaostajanje je osnovno nesozvarje v našem gospodarstvu, od katerega ni odvisno samo vprašanje hrane in tekočih gospodarskih težav, temveč tudi osnovnih nalog dolgoročnega gospodarskega razvoja. Razvoj

kmetijstva mora pri tem temeljiti na povečanju pridelka po površinski enoti in povečanju delovne storilnosti. To zahteva uvedbo sodobnih metod obdelovanja in sploh intenzifikacije kmetijske proizvodnje, kar moramo doseči z nadaljnjo okrepljeno kmetijskih posestev in drugih velikih socialističnih gozdov velikih socialističnih gozdov (Nadaljevanje na 3. strani)

Gospodarstvo mokronoške občine

Izvajanje komunalnih in kmetijskih planov je vsekakor odvisno od izpolnitve plana občinskih dohodkov. V mokronoški občini je bila realizacija teh planov doslej kritična, zato občina ni mogla izvajati tako komunalne dejavnosti. Svet za gospodarstvo se je obvarjal predvsem z obratno dejavnostjo, prizadevajoč si dosežena podjetja in obrti v občini razširiti in ustanoviti še nova. Pri dosedanjih podjetjih je bilo le doseženo nekaj uspehov, ni pa se posredilo ustanoviti nova podjetja in obrti.

Podjetja morajo zvišati promet

Občinska podjetja bodo, kot kaže, presegla postavljene planne. Čevljarstvo podjetje, ki je imelo v začetku leta velike težave zaradi premajhne kreditne, pozneje pa s prodajo izdelkov, je za lastno pobudo vse težave premostilo in od 8 milijonov postavljene plana doseglo do 31. oktobra že nad 7 milijonov in so dan vsi pogoji, da plan dosežejo. Tudi pekarija se je borila za lastni obratni kredit, pa bo sedaj zaradi rednega poslovanja tudi presegla letni plan 4.500.000 din. Mesar-

ja nima nobenih težav in bo nemoteno realizirala svoj plan. Vrbovpletarstvo je do sedaj doseglo svoj plan z 88% in ga bo do konca leta izpolnilo 100%. Podjetje je imelo v prvem polletju težave s trgovom, stalna ovira redne proizvodnje je pa pomanjkanje vrbovih šib. To pa je vsekakor krivda na podjetju samem, saj mu je ObLO že pred časom dal na razpolago zemljišče za vrbove nasade, pa ni sadilo. Vprašanje osnovnih sredstev tega podjetja, ki so last ObLO, je že bilo postavljeno večkrat na dnevni red občinske seje, pa se še do danes ni rešilo.

Trgovsko podjetje je obravnaval tudi načrte za izsuševanje nekaterih področij in regulacije Mirne. Načrti za glavno strugo Mirna-Pilavica so že narejeni in je postavljen proračun za ta dela v znesku 150 milijonov din. Dela na regulaciji potoka Hrastovica-Mirna so že v teku in je že precej narejenega. Treba pa bo urediti še odvodni kanal Puščava-Mirna. Tudi potok pod Ostrožnikom in Logom še čaka ureditve.

Naloge v komunalni dejavnosti

Svet za gospodarstvo je obravnaval tudi načrte za izsuševanje nekaterih področij in regulacije Mirne. Načrti za glavno strugo Mirna-Pilavica so že narejeni in je postavljen proračun za ta dela v znesku 150 milijonov din. Dela na regulaciji potoka Hrastovica-Mirna so že v teku in je že precej narejenega. Treba pa bo urediti še odvodni kanal Puščava-Mirna. Tudi potok pod Ostrožnikom in Logom še čaka ureditve.

Kmetijsko-gospodarska šola tudi v Črnomlju

1. decembra se je začel pouk tudi v novi kmetijsko-gospodarski šoli v Črnomlju. Šola naj kmetiči mladini vzbudi ljubezen do rodne grude in ji da največ znanja za pametno gospodarjenje. Poleg splošnih izobraževalnih predmetov so zajeli v šolski urnik še živinorejstvo, poljedelstvo, sadjarstvo in pod. Šola bo mladini predvsem v teoriji in praktiki pokazala, kako naj gospodarji s svinčnikom v roki in preračuna, kaj je donosnejše. Mladina bo imela tudi praktične vaje v cepljenju, obrezovanju sadnega drevja in pod.

Vreme

ZA ČAS OD 6. DO 16. DEC. V drugi polovici tekočega tedna pogoste snežne padavine in hladno. V začetku prihodnjega tedna otoplitev in verjetno prehod snega v dež. Od srede prihodnjega tedna dalje močna ohladitev in zopet snežne padavine. V vsem razdobju razjasnitve ne bodo trajale več kot dva dni.

Nadaljnji izleti: V dnevi med 17. in 19. decembrom bo verjetno nastopil hud mraz. (Napoved priredi V. M.)

Jugoslovanska ljudska armada bo ta mesec slavila 15-letnico obstoja

22. decembra bo naša slavna ljudska armada praznovala petnajsto obletnico ustanovitve. Letošnja proslava bo imela širok značaj praznovanja in pomembne obletnice, tako važne za našo osvoboditev in neodvisnost.

Za dostojno proslavo petnajstletnega jubileja naše vojske skrbi v našem okraju poseben odbor, ki je imenovan pri okrajnem odboru Socialistične zveze delovnega ljudstva. V njem so: Martin Zugelj, kot predsednik, Jože Plavec, Milica Sali, Niko Belopavlovič, major JLA Adamovič, Martin Pavlin, Ludvik Kebe, Ema Musar, Miloš Jenčič, Srečko Skrt, Jože Kenda in Peter Romančič.

Proslave te pomembne obletnice se bodo pričele že v pričetku decembra in bodo trajale do dneva JLA, to je 22. decembra. To bodo razne kulturne prireditve, predavanja o nastanku in razvoju naše armade, predvajanje filmov, tekmovalne odredbe predvojaške vzgoje itd. V okviru teh proslav bodo člani Zveze borcev in rezervni ter aktivni oficirji obiskali najbolj zaslužne partizanske družine, otroke in vdove padlih borcev in posamezne borce in njihove družine. Obiskali bodo tudi šolsko mladino in solah in ji pripravovali lastne doživljaje iz NOV in pozneje.

Prireditve v okviru teh proslav bodo, kot je predvideno, na vseh solah, v vseh večjih krajih in tudi v podjetjih. Na njih bodo sodelovali tudi kulturno-prosvetne skupine in posamezniki iz enot JLA. Celotna proslava 15. obletnice ustanovitve JLA bo v znamenju tesne povezanosti armade z ljudstvom, iz katerega je tudi zrasla. O pripravah in proslavah bomo še poročali.

Prof. dr. Niko Županič - osemdesetletnik

Prvega decembra letos je preteklo 80 let plodovitega življenja belokranjskega rojaka univ. prof. dr. Nika Županiča. Rodil se je 1. 1. 1875 v Grižljah ob Kolpi in praznuje letošnje 33. leto obsevnega znanstvenega in publicističnega delovanja. Po gimnaziji v Novem mestu in po študiju zgodovine, zemljepisja in antropologije na dunajski univerzi je nekaj časa delal v antropoloških inštitutih v Münchenu in Zürichu, nato pa je 1. 1907 zapustil Avstrijo in se preselil v Beograd. Tu je stihoval kot kustos v Zgodovinsko-umetniškem in nato v Etnografskem muzeju (1908-1920). Potem ko je v Beogradu opravljal visoke politične funkcije — bil je v radikalski vladi tudi minister za Slovenijo — se je 1. 1923 vrnil v Ljubljano kot upravnik Etnološkega inštituta in bil od ustanovitve dalje ravnatelj Etnografskega muzeja v Ljubljani ter ostal na tem mestu do 1. 1949, ko je bil imenovan za rednega profesorja etnologije na ljubljanski univerzi, kjer aktivno deluje še danes.

Se avl dunajski dijak se je Županič zanimal za kulturnopolitične probleme in 1. 1901 postal urednik dunajske revije »Jug«, v kateri je med dunajskimi visokošolski uspešno širil jugoslovansko idejo. Kot direktor Etnografskega muzeja pa je ustanovil in uredil od leta 1926 do 1941 triinšestletnik »Etnologia«, revije za folklor, antropologijo in sorodne znanstvene vede, v kateri je objavil vrsto svojih razprav.

Dr. Županič je s svojo impulzivno naravo in razgledanostjo vedno reševal probleme v najširši celoti, tako pri naporih za osnovanje Jugoslovanske države med prvo svetovno vojno kot pri vsem svojem znanstvenem delu. Osebnih predmetov njegovega znanstvenega zanimanja je bila najstarej-

Gospodarska politika v letu 1957

Ko je govoril o osnovnih smernicah naše gospodarske politike, ki so bile postavljene na zadnjem plenumu Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugosla-

25-letnica »JEDINSTVA« v Kanadi

V Torontu v Kanadi so vsi tamonjši napredni jugoslovanski rojalci 24. novembra zelo svečano praznovali 25-letnico svojega lista »Jedinstva«, ki ga izdaja Zveza jugoslovanskih Kanadčanov.

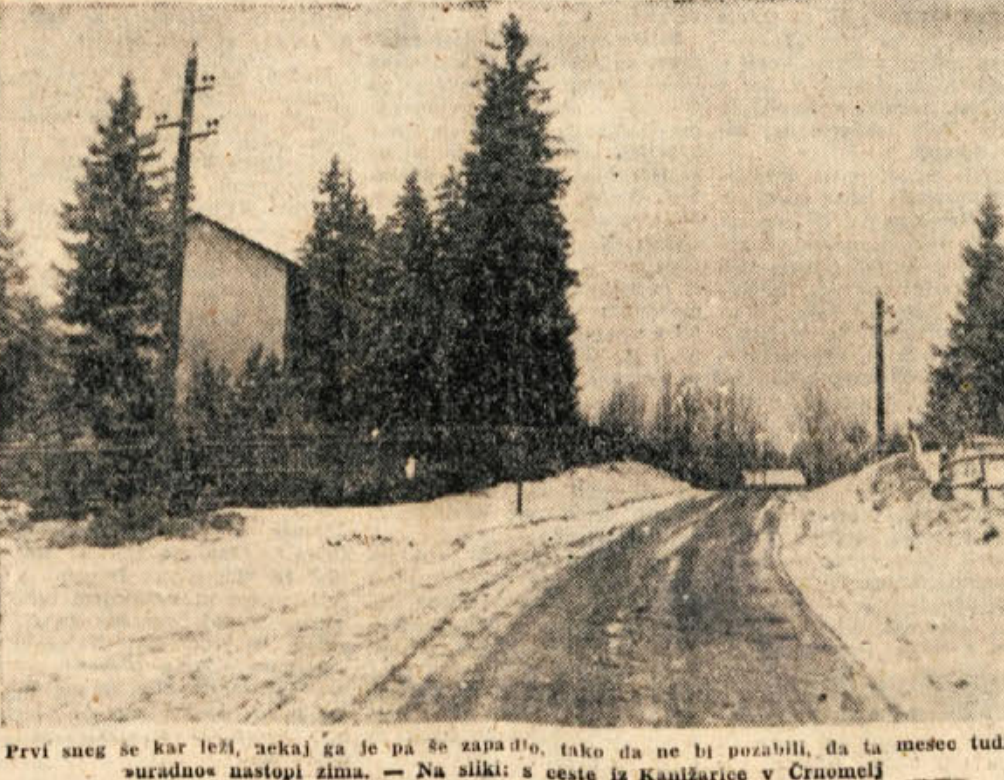
Za ta jubilej je izšla posebno svečana številka tega demokratičnega časnika naših rojalcev v Kanadi. Jubilejna številka ima 24 strani. V njej je bogat pregled dela in borb za demokratične pravice delavskega razreda v Kanadi in drugod v svetu, katere je ta list vedno spremljal in podpiral. V tub-

Razstavi ob 80-letnici dr. Nika Županiča

Študijska knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu in Belokranjski muzej v Metliki sta pripravila ta teden manjši razstavi z deli znanstvenika prof. dr. Nika Županiča, ki je obhajal pred dnevi visok življenjski in delovni jubilej. V Novem mestu je razstava v avli stavbe študijske knjižnice, v Metliki pa v prostorih Belokranjskega muzeja.

ZADRUŽNI DOM V RIBNICI ODPRT

Novi zadrudni dom v Ribnici na Dolenjskem, ki so ga odprli za letošnji Dan republike, bo postal resnično zadrudno gospodarsko središče prijazne Ribniške doline. Zgrajen na ruševinah nekdanje dekleške osnovne šole bo kot plod skupnih naporov ribniških zadrudnikov združeval sile za nadaljni dvig gospodarstva tega kraja. Slovesnosti se je navzlic slabemu vremenu udeležilo veliko ljudi, med gosti pa je bil tudi tovariš Mitja Ribičič, sekretar za notranje zadeve LRS. Slovesnosti je zabel upravnik KZ Jože Kušan, predsednik zadrudne zveze Jože Pucelj pa je razkazal gostom notranost lepo urejenega doma. Presrečen obisk so imeli tudi razstave v zadrudnem domu (zadr. kovinska industrija »Partizan«, razstava sodobnega gospodarstva in zadrudne vrtnarije).

Prvi sneg se kar leži, nekaj ga je pa še zapadlo, tako da ne bi pozabili, da ta mesec tudi suradnos nastopi zima. — Na sliki: s ceste iz Kaulčarice v Črnomelj

Gospodarstvo mokronoške občine

(Prenos s 1. strani)

Vaskin vodnjakov, napajalnih in perički. Za ta dela so predvidena v proračunu le malenkostna sredstva v znesku 200.000 din, ki so bila tudi razdeljena na posamezne vasi, odnosno krajevne odbore. Tudi za vzdrževanje in ureditev krajevnih pokopališč so bila razdeljena razpoložljiva sredstva. Iz cestnega sklada, ki je predviden v znesku 340.000 din, so razdelili nekaj sredstev med krajevne odbore za ureditev občinskih cest.

Kot rečeno, so dobili krajevni odbori sredstva na razpolago,

da sami urejajo te dejavnosti na svojih območjih. Razumljivo je, da s temi majhnimi vsotami ne bodo mogli izvršiti kakih večjih del, vendar pa bodo v večji aktivnosti in v nemno s pomočjo vseh državljanov naredili mnogo.

Iz sklada za povzdgo kmetijstva je ljudski odbor odobril posavitu Kilevci 150.000 din, da zavaruje propadanje mladega nasada v izmeri 5 ha.

Ljudski odbor je sprejel tudi sklep, na predlog gospodarske komisije, da se uvede obvezno cepljenje proti kokoški kugi in da se izvrši splošen pregled go-

Požar v Črnomlju

21. novembra okoli 15. ure je nenadoma izbruhnil požar v stavbi, kjer je pred preselitvijo v Metliko obratovalo podjetje Belokrajna. V teh prostorih se snuje novo podjetje iste stroke.

Na znak sirene se je zbralo pred stavbo veliko ljudi. V zelo kratkem času so prihiteli tudi črnomajski gasilci in s požrtvovalnim nastopom preprečili večjo škodo, ki bi bila prav gotovo v milijone, tako pa je nastala škoda v vrednosti na 700.000 dinarjev. Stavba je bila zavarovana. Domnevalo, da je požar nastal ob dimniku.

Polvaliti je treba požrtvovalnost črnomajskih gasilcev v borbi s požarom, zlasti so imajo tako slabo opremo in so červi pokale na vseh koncih.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Umik napadačev

Vse kaže, da se bo umik britansko-francoskih čet iz Egipta začel v nekaj dneh in da bo končan v omenjenem času. Vendar nove razvije napadatelji postavljajo pogoje: sile združenih narodov morajo ostati v Egiptu, dokler ne bo odoben bresni prekop, uspešne prepora se mora takoj začeti in sile združenih narodov bodo morale ostati na čemerkarjski cesti med Izraelom in Egiptom, dokler ne bo med njima sklenjen mir.

Presecanje vsakega udeleženca ne bo hotel sprejemati pogojev, toda videti je, da je tudi Egipt močno zainteresiran, da se povzpa po prekupu cemprej zace. Tova se boj sta zainteresirani Velika Britanija in Francija. Nidvoma, da je prius svetovnega javnega mnenja zirozama Zaruzehb narodov opravi svoje, toda prav tako urzi, da so ZDA ostale neomajne in necejo dati petroleja, dokler se britanske in francoske cete ne umaknejo z egiptovskega ozemlja.

Zdaj je postalo popolnoma jasno, da je napad na Egipt skocoval v prvi vrsti Veliki Britaniji in Franciji. Ta škoda je najbolj očitna v pomankanju petroleja — krvi zahodne industrije. Škoda je v izgubi ugleda in zaupanja — kolikor ga je še ostalo — na Srednjem vzhodu. Pa ne samo na Srednjem vzhodu. Zanimivo je dejstvo, da predsednik Eisenhower ni hotel sprejeti britanskega ministrskega predsednika Edena in njegove kolege oziroma francoskega premiera Molleta pred sestankom z indijskim premierom Nehrujem, ki bo 18. decembra v Washingtonu. To je grenka pilula za Britance in Francoze, toda vse kaže, da sta se ameriška politika in diplomacija resno lotili pridobivanja prijateljev v Aziji in na Srednjem vzhodu, to je tako imenovanih "nepredeljenih" držav, kakor pravijo na Zahodu.

Tako ameriški predsednik kakor indijski premier dobro veda, da Velika Britanija in Francija ne moreta igrati nobene koristine in konstruktivne vloge na Srednjem vzhodu več — vsaj za dogleden čas. Utegneta se celo postaviti po robu britanski politiki na Cipru in francoski v Severni Afriki. Ne smemo pozabiti, da so petrolejski interesi Američanov na Srednjem vzhodu izredno veliki in da jih ZDA nikakor ne nameravajo izgubiti. Ravnanje Britanije in Francije je pomenilo za ZDA dovolj prepričljive nauk, kako se ne sme ravnati.

Ameriška diplomacija bo skušala zdaj spreprečati arabske države, da se jim ni treba nič bati od Amerike in tudi od Velike Britanije in Francije ne. Ali ni bila Amerika tista, ki je vztrajno zahtevala umik tujih čet z egiptovskega ozemlja? Prav nič presenetljivo ne bi bilo, ko bi predsednik Naser zdaj dobil posojilo celo za graditev Asuanskega jezua, ki so mu ga bili prav Američani odrekli.

Povod in razlog za takšno stališče ameriške diplomacije je strah pred vplivom Sovjetske zveze na Srednjem vzhodu. Ta vpliv se je v zadnjem času močno okreplil. Da bi vsaj nekoliko nevtralizirala ta vpliv in okreplile omanjani položaj Velike Britanije, so ZDA izjavile, da bi vsakršen napad na države, članice Bagdadskega pakta, jemale zelo resno. V Veliki Britaniji so že z zadovoljstvom govorili, da se bodo ZDA tudi pridružile Bagdadskega pakta, toda videti je, da le ni še prišel čas za to. Pač pa bodo skušali Američani zdaj prepričati Arabce, da so njihovi interesi trgovski in ne politični in da so pripravljivi podpreti gospodarski razvoj v teh državah. Njihov pogoj pa bo verjetno sklenitev miru z Izraelom — rešitev vprašanja beguncev in meja — ob jarnstvu Združenih narodov.

Vendar se najbrž tudi Američani zavedajo, da bo treba na Srednjem vzhodu doseči nekakšen skorozam z Sovjetsko zvezo, ker sta se — kakor je bilo rečeno — Francija in Velika Britanija vsaj začasno tako diskreditirali, da ne moreta biti družabnika in kakšnem konstruktivnem programu. Če se prav hitro umakneta iz Egipta in pokazača, da sta uvideli svojo zmoto, lahko upata, da bosta spet kupovali petrolej po trgovskih cenah od držav, katerim sta nekdanj gospodovali.

Občni zbor KI BI BIL LAHKO BOLJŠI TRGOVCI NISO NITI Z BESIEDKO OMENILI POTROŠNIŠKIH SVETOV

23. novembra je imela letni občni zbor sindikata podružnica uslužbenec in delavec trgovske stroke v Novem mestu. Razen obravnavanja dveh važnih stvari, je potekel občni zbor dokaj neravno, pokazal je pa tudi nezavljenski sestav podružnice.

Ta sindikalna podružnica vključuje vse uslužbenec in delavec trgovske stroke na območju Novega mesta. Teh je 265 članov pa ima podružnica 26. Udeležba je bila velika, da so lahko izvedli občni zbor. Ze med potekom občnega zbora je odšlo skoraj četrtina navzečnih članov. Zanimivo je, da so skoraj četrti ure porabili za volitve zapisničarja. Vsi, ki so jih predlagali, so se otapali na vse načine. Kočeno je moral biti zapisnikar dotedanja tajnik podružnice.

Poročilo upravnega odbora je bilo kratko, ker verjetno tudi ni imel kaj posebnega poročati. Podružnica ni mogla razviti dela, kot bi bilo potrebno, člani se silno udeležujejo prireditelj, ki jih organizira upravni odbor, knjižnica s 318 knjigami šivtari, ker ne more nakupiti novih knjig, o protovoljnem delu članov nima upravni odbor nobenega pregleda. Sindikalna podružnica ni organizirala razprava o družbenem planu, kar bi bilo vsakega potrebno.

Vajnik OSS je kritiziral, da članiki tega sindikata jemljejo občni zbor dokaj neravno. Tudi način izbire kandidatov ni bil povsem pravičen. Ko je omenil vlogo sindikata tudi v trgovini in navedel, da bi se člani sindikata morali boriti tudi za znižanje cen v trgovini, je nastalo splošno protestiranje. Zlasti so ugovarjali tajnikovemu očitku, da so uslužbenec in delavci v trgovini nezainteresirani za splošno družbene probleme, da prodajo blaga, ki za dobilo, kakor pride, da sindikalna podružnica ni posvečala potrebne pažnje vzgoji članov in podobno.

V razpravi so se oglašili v glavnem samo trije člani podružnice, iz njihovih izjavanj je razvidno,

sveti že delajo, krajevni odbori pa se še niso znašli

Ce analiziramo delo naših gospodarskih svetov, krajevnih odborov in ljudskih odborov, potem lahko trdimo, da so sveti pri ljudskem odboru začeli pojmovati svojo vlogo in že pravilno uveljavljajo svoje pravice, zavedajoč se svojih dolžnosti. Skrb za smotno gospodarjenje je čedalje bolj poglobljena, pa tudi čut odgovornosti se bistri. Ce je kritično presjamo delovanje svetov, potem bi mogli reči le še to, da bi naj vsi ti sveti delali v večji povezavi in kompleksno reševali razne probleme. Ko bi se sveti za finance, komunalni, gospodarski in kmetijski večkrat sestali na skupno sejo ali posvet, bi morala dotekanje davkov bilo drugačno. In če bi bili ti hodočki redni, bi bila tudi dejavnost gospodarskih svetov uspešnejša!

Največja rana na telesu

Mar naj temu rečemo še cesta?

Res ne vemo, ali bi ji rekli: cesta, graben ali graben? Cesti namreč, ki pelje iz Toplice v Stražo. Tako slabe in zanikrne ceste ni daleč naokoli. Po sredini sta dva jarkov, skoraj večja od odstranih cestnih jarkov. Nešteto ima jam, luknj in vdolbin, da avtomobili poskakujejo kakor lutke, človek na cesti pa je obrizgan od nog do glave. Doslej so ceste še nekako vzdrževali, to jesen je pa do kraja izrabljena. Cemu tako? Cesto Straža—Toplice bi lahko imeli tlakovano z zlatom, ne pa le s peskom posipano, kakor pravijo ljudje, toliko je že šlo po njej avtomobilov z lesom. Uprava za ceste naj bi tej obremenjeni cesti posebnih malo več skrbi, zanjo pa naj bi prispevala morda še posebej tudi podjetja, ki so najbolj uporabljajo in kvarijo. Naj ne bi tudi tokrat ostalo samo pri obljubah, kot svojčas pri cesti Toplice—Meniška vas, ki še do danes ni popolnoma urejena!

NOČNI POŽAR SREDI MESTA

Predzadnje nedelje ob dveh zjutraj je izbruhnil ogenj v drvarni na dvorišču sindikalnega doma v Novem mestu. Pri gorenju je bilo ugotovljeno, da je ogenj nastal zaradi tega, ker je ena izmed strank strela še podnevi v lepenko skatilo živ pepel. Zaradi prepaha se je vnela skatila, ozenj je pa prešel na zložena suha drva in lesene late drvarnice, ki so pričele goreti. Služajni mimoidoči so ogenj opazili in prebruhli stanovalec, ki so ogenj pogasili. Bil je tudi gasilski alarm, vendar intervencija gasilcev ni bila več potrebna.

Ker stoji drvarnica na dvorišču, ločene od stavbe, sicer ni bilo neposredne nevarnosti za poslopje, niti ne za druge hiše v bližini, vendar je prav ta primer ponoven dokaz, kako malo pazijo ljudje na požarne predpise in kako čudne pojme imajo o požarih, ko streže živ pepel v papirnate ali pa lesene zaboje.

Požar v Vavti vasi

Na Dularjevi žagi v Vavti vasi je prejšnji teden izbruhnil ogenj. Zaradi obilice lesnih odpadkov in lesa se je ogenj zelo hitro širil in zajel celo že ostrešje. Domačim gasilcem in gasilcem bližnjih vasi se je posrečilo požar zadušiti, preden je prišlo do večje škode.

Kako je ogenj nastal, trenutno še ni ugotovljeno.

Rezervni oficirji v Črnomlju

V nedeljo, 18. novembra 1956 je bila letna skupščina Združenja rezervnih oficirjev za področje črnomajške občine. Kdor spremlja dejavnost te organizacije, bo lahko ugotovil, da je to najbolj borbeno organizacija, ki aktivno razvija duh socialističnega patriotizma; krepi bočeno sposobnost in obrambno moč socialistične domovine.

Skupščina se je udeležil tudi predsednik Združenja za okraj Novo mesto tov. Franc Krtinik. V razpravi se naglasil potrebo nadaljnjega razvijanja dejavnosti ter se pohvalno izrazil o črnomajski organizaciji, ki je med najaktivnejšimi v okraju. Opomnil je prispeva na izročilo maršala Tita, kajšje dejaj tej organizaciji ob ustanovitvi: "Delajmo, kakor da bo trajno mir, bodimo pa pripravljeni, kakor da bo jutri vojna." Razburilih dogodkih na več krajih v svetu, predvsem v Egiptu, nas znova opozarjajo na aktualnost tega gesla.

V minulem delovnem letu je črnomajška organizacija široko razvila svojo dejavnost, predvsem s predavanji o vojni tehni-

NEUSPEHI V SOLI

Posebna komisija svetovnih vzgojitelcev je organizirala in vodila anketo o vzrokih slabega učenja v šolah. Dognala je, da je 80 odstotkov neuspeha v šolah krivo ozračje v družinskem doživljanju, ki ga povzročajo bolezn, prehud moralizem in ločitve zakona.

V Jugoslavijo je prišel na štiriindvajseti uradni obisk, predsednik grške vlade Konstantin Karamanlis v spremstvu zunanjega ministra Averofa in drugih osebnosti. Med bivanjem v Jugoslaviji bo imel razgovore z najvišjimi jugoslovanskimi predstavniki.

Britanski zunanji minister Selwyn Lloyd je v Spodnjem domu parlamenta sporočil, da sta vladi Velike Britanije in Francije prišli do sklepa, da je mogoče umik njihovih čet iz Port Salda sedaj izvesti brez odlašanja. Dag Hammarskjöld je ukazal mednarodnim četam OZN na Srednjem vzhodu, naj bodo pripravljene, da bodo prevzele oblast v Port Saldu do srede decembra.

V zadnjih dneh je bilo na afriških bojiščih ubitih in ranjenih več kot 100 Francozov in Alžircov. Vendar je to zelo nepopolna bilanca spopadov in žrtev. Videti je, da je dosežena politika francoske vlade in generalnega rezidenta Lacosta doživela popoln polom. Franco-

Nevaren požar v tovarni NOVOLES

V soboto, 1. decembra okrog 13.30 ure je siren naznanila požar. Ljudje, ki so bili ta čas na mostu, so opazili, da se skozi okna politrničev v tretjem nadstropju tovarne Novoles slišita dim, kmaru pa so ogenji zbuji zajeli turbenke okvirje in švignili proti stropu. Mestni gasilci so bili v rekordnem času na požarišču in pričeli gasiti, kar pa je bilo zaradi blazine nastrešja in nijnega zelo otežkočeno. Prvi strop gorelo politrničev udria gasila Nesti Bele in Stane Gregorič in pričela gasiti z minimalnim aparatom. V gostem dimu in plinu, ki so ga razvijale gorče barve in laki, sta se prebila do okna, jih deloma razbila, deloma odprla, da je udril v sobo zrak. Medtem so tovarniški in mestni gasilci prisnalsi minimalni aparate in pričeli s njimi gasiti. Druga skupina gasilcev je bila na streho, razsekali so gorče dele in preprečili širjenje ognja. Tudi veliki magirus lestev so gasilci pripeljali in jo na spodnji strani tovarne raztegnili do okna, vendar nadaljnja uporaba te lestve ni bila več potrebna, ker se je gasilcem v notranjosti posrečilo ogenj pogasiti. Še preden je nastala večja škoda. Pravotoma so odstranili tudi jeklenko s kislimo in v tem preprečili eksplozijo, ki bi povzročila še samo veliko škodo na poslopiju, marveč terjala tudi nekaj človeških življenj. O vzroku požara teče preiskava.

Ta požar je ponovno pokazal, kako zelo manjka novomeskim gasilcem protipotrebni Bregerjev aparat za gašenje plinov. Prav tako se je pokazala nujna potreba po nabavi modernejše in lažje raztegljive lestve, ki naj bi bila prirejena na avtomobilu in ki bi bilo mogoče vsa hitro spraviti na mesto kakor tudi v obrat. -A-

Pred očmi grmeče smrti...

Pošastno so zaškrpale zavore in tik ob grmečem vlaku se je ustavil mal osebni avtomobil. Vlak je švignil mimo, šofer pa si je s težko roko obrisal kaplje potu s čela in se oddahnil.

V lahkem tempu je pripeljal po strmem klancu od Irče vasi proti splošni bolnišnici v Kandiji šofer Fujs iz Novega mesta, v četrtek zvečer približno ob 21.30 uri. Vedel je sicer, da nekako ob tem času pripelje ljubljanski vlak, ki pelje v Belo krajino, vendar — zapornice niso spuščene, torej še lahko pride preko železniskega prelaza. Zaradi hiš na levi strani ceste ni videl prihajajočega vlaku in brez skrbi zapeljal proti prelazu. V tem

hipu je pridrel vlak. Fujs je samo še stisnil zavore in ustavil tik ob sopihajočem vlaku, trd od groze...

Železniški prelaz v Kandiji je nekaj sto metrov oddaljen od postaje Kandija in seka precej prometno cesto Novo mesto—Vavta vas—Dolenjske Toplice. Vidljivost proti železniškemu mostu je z vrta klanca nad prelazom zaradi tam stojiščih hiš prav majhna. Zato so na tem prelazu nameščene močne mrežaste zapornice. Zakaj to noč niso bile spuščene, bo pokazala preiskava. Dejstvo pa je, da je za drobce sekunde manjkalo, da ni ta malomarnost postala usodna in terjala smrtnih žrtev.

ROČNO DELO NAŠIH ŠOLAH

Kakšen pa naj bo postopek pri ročnem delu v naših podružniških šolah?

Prvo, kar je zelo važno: vsaka šola mora imeti nekaj orodja za vsakdanjo rabo in tudi primerno shrambo zanj. Orodje naj bo lepo urejeno in naj bo spravljeno v orodni omari, ki ima vrata z dvojnimi kili in se vsako ktilo še enkrat odpre. Ko je torej omara odprta, imamo pred seboj na starih kroljih vse razpoložljivo orodje. Orodje naj nabavljajo šole v več izvodih, da gre delo laže od rok. Tako bo imela šolska delavnica več kladiv in klešč, večjo žago in več manjših za male reči in prav tako več rezilnikov, ki so zelo uporabni za maršalski izdelek in odrezje večje kose lesa kakor nož.

V orodno omaro spadajo tudi rezne pile: troglata za brušenje žag, ploščnata za železo in več lesnih pil ali našpelj. Pri delu so nam potrebni tudi različni svodci za vezanje manjših in

večjih lukenj. Manjši svodci so narejeni iz jeklene žice, ki je ukaljena, za večje pa uporabljamo gonilno ali svitvo, ki je lahko lesena ali železna. Pri tej je treba paziti, da se sveder pravilno vrtka in pričvrsta in da tebejo navoji gladko in brez težav. Če se svitva zaskoči, včasih ni pomoči in je možna le uporaba svedra, ki je v njej.

Solski odbori pa naj vsako leto vstavijo v svoje proglašene primerne vsele za nabavo orodja in ne bi bilo napačno, če bi nagradili ob koncu šolskega leta tudi nekatere pridne in naderjane učence, s kakšnim primernim orodjem.

Na mestih, kjer vija orodje, naj bo oblika orodja začetna in ploščovno pobarvana z oljnatno barvo. Če snamemo z obeljav ali ključke orodje, ostane na krlju vrat obris, ali slika orodja in potem takoj vemo, kaj manjka. Takšen način shranjevanja orodja imajo tudi po delavnicah in tovarni zaradi re-

Objavljajte male oglase v DOLENJSKEM LISTU!

»SAVINJA«
LESNA INDUSTRIJA
Celje

Če želite lepo urediti prostore, v katerih živite in delate, se obrnite na nas! Nudimo vam družinske spalnice iz vseh vrst furnirja, mehke spalnice, kuhinjske opreme, delovne kabinete. Razen tega vam nudimo mehak in trd rezan les, kakor tudi raznovrstno embalažo.

Brkoč

Črnogorci želijo, da radi nosijo dolge brke. Vse pa poseka Milava Mijatović iz Mijatova. Konci brkov mi sežejo čez ramena.

Zloraba rešilnega avtomobila

Na rešilno postajo v Novem mestu je prišel letos 15. oktobra zjutraj zakupnik gostišča na Loku B. T. in na rešilni avtomobil, češ d mora nujno prepeljati neko sorodnico iz Dolenjskih Toplic v bolnišnico. Rešilni avtomobil je resen takoj odpeljal proti Dol. Toplicam. V njega sta v Novem mestu prisleda tudi naročnik in njegova sorodnica. Sele blizu Dol. Toplice je šofer zvedel, da ne gre za prevoz bolnice v bolnišnico, pač pa da pelje v Dol. Toplice sozakupnika B. T.-ja, ker je zjutraj zamudila vlak v Stražo, s katerim bi se morala peljati v službo v Dol. Toplice. B. T. sam se je prav tako peljal po zasebnih opravkih v Dolenjske Toplice.

Res je naročnik plačal prevoz, toda ali je v redu, da nekdo s takim trikom zposoli rešilni avto, namenjen le za najnujnejše prevoze bolnikov in porodnic? Vemo, da je stanje rešilnih avtomobilov v Novem mestu več kot kritično in zaradi tega, lahko rečemo lukazne vožnje, bi lahko ostal bolnik brez zdravniške oskrbe. Zadeva je prijavljena Javnemu tožilstvu.

Prva industrija v Metliki

BELOKRANJSKA TRIKOTAZNA INDUSTRIJA SI U TIRA POT NA TUJA TRZIŠČA

BETI. Trikotni tovarniški znak, na katerem se na belem tisku svetlo rdeči metliški obrambni stolp s brokarjema, pod ščitom pa je prav tako na rdeči podlagi bel napis: BETI — Belokranjska trikotna industrija. Prva industrija v Metliki, ki naj v to odmaknjenem mestecu ob Kolpi prinese mala več življenja in postavi vsaj skromen temelj njegovemu gospodarstvenemu razvoju.

Stari Metličani vedo, da so še pred prvo svetovno vojno hoteli Čehi postaviti v metliškem Nestrnem logu veliko predilnico, pa so tedajni metliški očetje temu načrtu, ki naj bi Metliko dvignil v bogato industrijsko mesto, močno nasprotovali in so se zato Čehi preselili v Kranj, kjer so ustvarili temelj današnje velike tekstilne industrije. Metlika pa je živovarila — pol kmečkova, pol mestno naselje — doletel se ji ni po dolgi desetletnih šele letos vsaj skromno odprl pogled v boljšo prihodnost.

V juniju so pričeli seliti v Metliko prve pretilne stroje. Lepa, novo zgrajena tovarna zidava železniške postaje, ki je bila sprva namenjena za to industrijo, rijo, je zdaj ostala prazna. BETI pa je zasedla poslopje bivšega Dijaškega doma in prostore v Carovi hiši, kjer je bil prej Oficijski klub. V Dijaškem domu so namestili pretilnico z vseh in bombažnih pretilnic in dva sušilno-pletilna stroja za svilen ženski perilo. Tu je tudi šivalnica ženskega perila in majhna barvarna, na dvorišču pa pravkar grade provizorno leseno skladišče za volno, avtovo in gotove izdelke.

V svoji drugi stavbi pa je tovarna namestila pretilnico in šivalnico volnenih izdelkov in prav tako uredila zaslonno skladišče. Čaka samo, da dobi še štiri manjše prostore, da v njih urede skladišče polizdelekov, navilnico in pisarno obratovodje. Potem bo lahko razremenjena tudi pretilnica, v katero bodo poleg dosedanjih 35 strojev po-

Izdelovali bodo svileni perilo

Pred kratkim so v glavnem posloju pričeli montirati nove sušilne stroje za svilen perilo, ki so jih dobili iz Nemčije. Podjetje se je dolgo borilo s

Stroji so najmoderniji in naradne na minuto pol metra svilenega blaga. Da pa so lahko pričeli s produkcijo, je tovarna že prej poslala več svojih ljudi v razne slične tovarne na prakso, hkrati pa poklicala v Metliko tudi strokovnjaka, tako da je delo lahko nemoteno šlo in so malo pred običajnim praznikom iz stroja že prišli prvi metri svilenega ženskega perila. Podjetje pričakuje še pošiljko novih šivalnih strojev, da bi lahko takoj začeli z izdelovanjem svilenega perila in tako svoje izdelke konfekcionirali. S tem pa bi bilo znova zaposlenih približno 40 ljudi.

Dvig produkcije in kvalitete

Podjetje si prizadeva, da bi dvignilo produkcijo in kvaliteto,

paravnani, še preden pridejo dokončni izdelki na trg. Težave pa so včasih seveda tudi z nabavo nadomestnih delov posameznih strojev, igel, barv, kemikalij, kar je treba povečini vse nabaviti v tujini.

Problemi delavstva

Poseben problem tovarne je večnja delav. Danes se vozi po železnici iz Črnomlja 63 delavci, ki zaradi neugodnih prometnih zvez zamujajo dnevno po uro in še več delovnega časa. S tem tipi produkcije, delavke same pa so prikrajšane pri plačah in otroških dodatkih. Same izgubijo dnevno z vožnje, hojo in čakanjem tudi po tri do štiri ure in to v dežju, snegu in mraku. Čakalnica na postaji je povzročila mraz in če nimajo še zadovoljive obleke in obutve, pada pri njih tudi volja do dela in s tem tudi delovni udeležec. Okraj je nekako že objubil avtoBUS za prevoz delavk iz Črnomlja v Metliko in veljalo bi resno razmisлити in preračunati, če ne bi ta dnevna vožnja z avtomobusom le odtehtala vseh dosežanj negativnih strani vožnje z vlakom.

Pred kratkim je bil v podjetju občni zbor sindikalne podružnice, na katerem so navzoči razpravljali o delavkah, ki se vozi, o dvigovanju storilnosti, o plačah in drugem. Vsekakor je vodstvo tovarne zainteresirano, da delavci čim več zaslužijo, kar pa je na drugi strani možno doseči le z resnim delom in dvigom proizvodnje.

Načrti za prihodnost

Načrt podjetja za prihodnje leto je kaj preprost; tovarna naj dobi še ostale, nujno potrebne prostore v Carovi hiši in stečejo naj prav vsi stroji. Z vztrajnim delom naj se dvigne tudi produktivnost in na trg naj pridejo kvaliteten izdelki, ki bodo vsestransko zadovoljili potrebo. Pot je torej nakazana in tudi začeta, na celotnem kolektivno tovarne pa je, da to pot tudi široko utre.

Najvažnejše: dvig življenjske ravni

(Prenos s 1. strani)

sposdarstev, kakor tudi s sistematičnim razvijanjem splošnih kmetijskih združ. katerih so delovanje z individualnimi kmeti predstavljala široko podlago za uvajanje novjših in naprednejših metod tudi v tem delu našega kmetijstva.

Neposredno lahko uveljavimo, je nadaljeval tovarnik Vukmanovič, celo vrsto ukrepov in akcij, ki bodo rodile doberne učinke ne glede na to, kdaj in kako bomo reševali odprta vprašanja. Take akcije bodo, ki pr. večja melioracijska dela, ki ne bodo omožila izuševanje in namakanje večjih površin zemljišč. Prihodnje leto bomo dvi-

gnali uporabo umetnih gnojil za nadaljnjih 270.000 ton oz. bomo porabili skupno kakih 600.000 ton gnojil. To pomeni na hektar 80 kg umetnih gnojil, leta 1953 pa smo jih porabili le 10 kg. Za prihodnje leto imamo zagotovljenih 41.000 ton kvaliteta semenčice pšenice in 15.000 ton semena hibridne koruze. Socialistična gospodarstva in zadruge bodo dobile še več mehanizacije, ki se bo preko zadruge razširila tudi na privatne kmete. Večino akcij za dvig kmetijstva bomo uresničili preko združenja in poslovnih zvez, ki naj tako postanejo še bolj močnejši in izrazitejši ekonomski in družbeni čini v razvoju kmetijstva.

predvsem v tem, da so v do sedanjem povoljnem obdobju znatno narasle realne plače nekvalificiranih delavcev, medtem ko so plače kvalificiranih in visokokvalificiranih osebja pod prejšnjo ravnjo. Da bi zagotovili realno povečanje plač in življenjske ravni, pa bo treba razen ukrepov, ki zagotavljajo povečano industrijsko proizvodnjo, storiti še tele ukrepe:

zmanjšati izvoz kmetijskih pridelkov, uvesti industrijsko blago, ki bo že v prvih mesecih prihodnjega leta sposobno skupaj z domačo proizvodnjo pokriti predvideno povprečno plačo. Za investicije in ostale potrebe notranje potrebnosti bo treba v začetku 1957 počasneje trošiti sredstva, trgovino in promet s kmetijskimi pridelki pa bo treba opremiti z boljše tehnično opremo. Zato je predviden večji izvoz transportnih sredstev in drugih naprav za trgovino.

Povečanje plač in pokojnin

V ospredju družbenega plana je povečanje življenjske ravni. Potrebnija delavcev in namočencev oz. mesečnega prebivalstva je v zadnjih letih padla, letos pa je bila težnja njenega padanja komaj zadržana.

Dvig potrebnosti delavcev in uslužbencev bo uresničen s povečanjem plač v gospodarstvu, proračunskih ustanovah, narodni obrambi, ustanovah s samostojnim finančanjem, bankah in drugih ustanovah, hkrati pa tudi ob povečanju pokojnin. To povzročanje bo začelo veljati 1. januarja 1957 in bo znašalo v tem letu 85 milijard dinarjev. Zvišanje plač bo treba urediti tako, da se bodo plače visoko kvalificiranih in kvalificiranih delavcev povečale za 12 odstotkov, polkvalificiranih pa za 7 odstotkov, medtem ko se bodo pokojnine zvišale za 8 odstotkov.

Spremembe plač v gospodarstvu bodo urejene s povečanjem tarifnih postavk kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev za 10 odstotkov, polkvalificiranih in nekvalificiranih pa za 5 odstotkov. Povečanje njihovih plač za nadaljnja 2 od-

stotka bo urejeno z večjo udeležbo pri dohodku.

Osnovni vzorec, ki so privred- ni Zvezni izvršni svet, da se je odločil za ta sklep, so bili

Več sredstev za družbeno raven

Ko je govoril o investicijski politiki, je Svetozar Vukmanovič predlagal, da se absolutni obseg skupnih investicij v prihodnjem letu poveča in bi znašale le-te 438 milijard dinarjev oz. 5 odstotkov več kot v letu 1956.

Skupna sredstva za industrijske investicije v letu 1957 brez tujih sredstev bi znašala 134,4 milijarde dinarjev, s tujnimi sredstvi pa 189 milijard din. Predlagano pa je znatno povečanje investicij, namenjenih za družbeno raven. Njegov porast naj bi zabil 16 milijard din. Iz sklada za stanovanjsko izgradnjo naj bi omogočili tudi gradnjo komunalnih naprav in šolskih poslopj.

Predvideno povečanje plač naj bo tudi spodbuda za razvoj storilnosti. Tudi sedanji plačni sistem, čeravno so v njem napake in nerešena vprašanja,

592 milijard dinarjev izdatkov

Izdatki federacije (zveze) za leto 1957 so predvideni v višini 340 milijard dinarjev in bi bili razdeljeni v tele namene (v milijardah din):

za narodno obrambo	163
za zvezni proračun	35,4
za držanje ljud. republ.	5,2
za odplačilo posojil	13,6
za regrese (popuste)	30,—
za sklad za nosp. kmetij.	2,4
za vodni sklad	2,5
za sklad na raziskovanje	5,9
za družbeno rezervno	59,—

Sredstva ljudskih republik in ljudskih odborov znašajo skupaj 282 milijard dinarjev, kar je pribli. četrtina skupnih kreditov.

Tudi v naslednjih letih bo potrebno vsestransko varčevanje in kar najbolj gospodarstva uporaba sredstev na vseh področjih neprofitne potrebnosti, je dejal ob koncu svojega poročila tov. Vukmanovič. Zlasti bo to varčevanje potrebno pri proračunskih izdatkih, da bomo lahko prenešali stiski pri porasti te potrebnosti, neodvisno od ekonomskih možnosti države.

Nadaljevati začeto pot

V TRBOVLJAH SO ODPRLI NOVI DELAVSKI DOM

Na Dan republike je sekretar Centralnega komiteja ZKS tovariš Miha Marinko v Trbovljah odprl novi Delavski dom, ki je med najlepšimi kulturnimi domovi v državi. Dom so začeli graditi v aprilu 1953, priprave za gradnjo in zbiranje denarja pa spomlad 1952. Za novi dom so že davno dali pobude stari revolucionarji trboveljskega rudarskega revirja kot tovariš Miha Marinko in drugi, šele zdaj pa je bilo mogoče uresničiti njihovo zamisel. Za novi dom so dali velike žrtve rudarji Trbovelj in prečivalci mesta, ki so s prostovoljnimi delom ogromno storili, da je bil tako velik dom sorazmerno hitro zgrajen.

Priščno pozdravljen od več tisočglovega množice je tovariš Miha Marinko čestital Trboveljčancem k pomembnemu uspehu in dejal med ostalim, da bo ta dom, kakor tisoči podobnih uspehov v industrijskih središčih naše države, dal vzpodbudo za še večji napredek in nadaljnji razvoj naše socialistične stvarnosti. Med drugim je poudaril, da moramo biti še bolj odločno nadaljevati začeto pot. Ne samo zaradi našega notranjega razvoja, marveč tudi zaradi zunanje uveljavitve in ugleda socialistične Jugoslavije, je danes

pri nas prvenstvenega pomena vprašanje, da še naprej razvijamo in notranje utrjujemo naš socialistično demokratski družbeni sistem. Ta notranja potreba nam tudi narekuje, da ne moremo obstati na določeni stopnji. Med ostalim je tovariš Marinko govoril o silepših nedavne seje izvršnega komiteta CK ZKJ in o ekspozeju tova-

riša Vukmanoviča na zasedanju zveze ljudske skupščine ter dejal, da so delovni ljudje po vsej Jugoslaviji sprejeli te sklepe kot nov dokaz zaupanja, ki ga imajo v svoje politično vodstvo, Razumljiva in upravičena je želja naših delovnih ljudi, da v interesu zboljšanja življenjske ravni učinkovitejše popravimo naš plačni sistem. Po mnenju tov. Marinka bo treba v bodoče dosti bolj pritegniti delavske svete tudi k upravljanju komun in raznih organizacij glede vprašanj proizvodnje. Tudi občine in okraj naj bi obrnili vso pozornost in vsa sredstva predvsem v to, da bi s svoje strani kar najbolj prispevali k pogojem za realno izboljšanje življenjske ravni.

Trgovska pogodba s Poljsko

V Beogradu je bil prejšnji teden podpisan protokol o trgovski izmenjavi med našo državo in Poljsko. Predvidena obojestransko zamenjava blaga v vrednosti 30 milijonov dolarjev, kar pomeni povečanje, z czirom na letošnje zamenjavo, za dva milijona dolarjev.

Lista blaga ostane v glavnem ista. Iz Poljske bomo uvažali premog, koks, premog za plin, sladkor in razne kemikalije, izvažali pa bomo v glavnem pirin in cinkov koncentrat, svinec, tobak, gradbeni les, predelane kože, kemikalije, suhe alve in vino. Sodijo, da je podpisani protokol za obe državi zelo ugoden. Med blagom, ki ga bomo uvažali iz Poljske, so za naše gospodarstvo še posebno važni premog in koks (146.000 ton) in sladkor (20.000 ton).

Pol milijarde za televizijo

V predlogu Zveznega družbenega plana za prihodnje leto je tudi postavka 500 milijonov din za izgradnjo televizijske mreže v naši državi. Pri tej nalogi bo sodelovala tudi naša radijska industrija, znaten del opreme bo pa treba uvoziti.

Samo paravnana načrtnina vam jamči brezplačno nezgodno zavarovanje pri našem tedniku!

Nič kaj se niso ogrevali za predlog, da bi spremljali izterjevalce in jim pomagali pri preprečevanju. Sklenili pa so, da bo ljudski odbor sklical zbor volivcev, na katerih se bo ponovno obravnavala vsa davčna politika s posebnim poudarkom na hitro in redno padevanje davčnin. Ljudski odborniki pa naj bi se poleg tega osebno razgovarjali z davčnimi zavezanci in jih pripravili na njihovo državljansko dolžnost. V kolikor seveda ne bi uspel niti z zbori volivcev niti z osebnim prepričevanjem, bo pa davčna uprava primorana seči po ukrepih, ki vsekakor ne bodo v prid zavezancem. Ljudski odborniki lahko mnogo stare v prid davčnim zavezancem, če jih pripravijo k plačevanju davkov, saj bodo s tem ljudstvo, ki jih je izvolilo, obvarovali vladskih stroškov pristajne izterjave. Svojo odborniško dolžnost pa bodo uspešno izvršili le tedaj, če bodo sami vzgled zavezane državljanu.

RAZPIS za tečaj Politične šole pri CK ZKS

Petmesecni tečaj Politične šole pri CK ZKS daje osnovno ekonomsko-politično izobrazbo predvsem delavcem in delavkam, ki se že udeležujejo v delavskem upravljanju in v družbenih organizacijah.

Priloge za sprejem v šolo pošljite na upravo Politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 37-II trakt, do dne 31. dec. t. l. hkrati pa tudi na svoj občinski komite.

V prijavi navedite osebne podatke o dokončnih inšolah in tečajih, o statusu in funkcijah v političnih organizacijah, o osnovnem politični in zaposlitvi in o višini mesečnih prejemkov.

Sola ima internat, ki je namenjen predvsem tvarišem in tovarišicam izven Ljubljane. Podrobneje informacije dobite na upravi šole oziroma na občinskem in okrajnem komiteju ZKS svojegega področja. O sprejemu v tečaj bo vsak posameznik pisмено obveščen in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja.

»KOVINAR«

avtomehanična in ključavničarska delavnica ČRNOMELJ, Zadružna cesta 18,

izvzuje vsa popravila motornih vozil; osebnih, tovornih in specialnih avtomobilov, stabilnih motorjev in gasilskih brizgaln, vsa strojno ključavničarska dela, kompresorje, drobilce, mlino in drugo.

DELAVSKI SVETI NA POLJSKEM

V veliki tovarni traktorjev »URSUS« pri Varšavi so izvolili delavski svet, v katerem je 43 članov. Kandidatov je bilo 180. V predsedstvu sveta je 7 članov.

LEP PRISPEVEK ČRNOMALJCEV in njihovih podjetij za novi vodovod

Se pozimi, ko ni bilo znano, da bodo za gradnjo vodovoda na razpolago kakšna sredstva, so se na pobudo občinskega ljudskega odbora volivci v Črnomlju in okolici pomislili, da bodo sami zgradili tlačni vodovod od zajetja pri Dobličah do Črnomlja. Podjetja in posamezniki so sprejeli obvezu za brezplačno delo, večje ali prispevek v denarju, občinski ljudski odbor je pa objavil, da bo priskrbel evni in drugo gradivo ter plačal strokovne dete-

Podjetja kot tudi velik del gospodarstev je medtem izpolnili svojo obljubo. Potem, ko so o gradnji vodovoda razpravljali na zborih volivcev in sprejemali obvezu, so člani in uslužbeni občinskega ljudskega odbora obiskali še vsako gospodarstvo ter se pogovorili o prispevku. Obiskali so 388 gospodarstev. 73 gospodinjstev je takoj plačalo prispevek po 600 din, 88 se jih je zavezalo plačati za delo pri izkopu za 4 pa za vožnje. 39 gospodinjstev je bilo oproščenih prispevka zaradi bolezni, starosti in podobno, 69 jih je izjavilo, da ne bodo nič prispevali, medtem ko jih je 42 reklo, da bodo svoje obvezu izpolnili skupno s kolektivni, kjer so zaposleni poglavljati družini.

Poleg 73 gospodinjstev, ki so plačala prispevek takoj, je plačalo se 27 zavezancev. Obveznost z delom jih je izpolnilo 64. Pet uslužbencev občine je izkopal se posebej 10 metrov jarka, gostinsko podjetje »Lovski rog« pa je prispevalo 1.200 din. Skupno so prispevali za denarjem in delom vsi naštet 165.300 din. Iz tega je tudi razvidno, da so se posamezniki, ki svoje obveznosti niso izpolnili, čeprav bo tudi njim služil vodovod.

Prav leži prispevek v delu so dali posamezni delovni kolektivi. Tako je kolektiv »BELTA« s prostovoljnimi delom izkopal 130 metrov jarka, kolektiv bivšega Zadružnega trgovskega podjetja 81 metrov, Kolektiv Splošnega trgovskega podjetja 29 metrov, kolektiv trg. podjetja »Potrošnik« 30 metrov in kolektiv »Belada« 140 metrov jarka. Skupno so ti kolektivi prispevali z delom vrednost nad 400.000 din!

Ker je občina dobila kredit za gradnjo vodovoda, sicer dokaj pozno, je pričela graditi po prvotnem načrtu, to je, da se zgradi nad zajetjem večji zbiralnik, do katerega bodo potiskale vodo tlačne črpalke, od tam pa bo tekla v Črnomelj in okolico samotnega. Dela pri polaganju glavnega cevovoda proti Črnomlju potekajo prav dobro. Če ne bo dela zavrlo slabo vreme, bo cevovod ta dni že priključen na omrežje v mestu. Počasneje napredujejo dela pri zajetju, polaganju tlačnega cevovoda do zbiralnika pri vasi Grič in gradnji zbiralnika. Tu je svet izkončal akoraj v sami skali. Predvidevajo, da bo zbiralnik izkopen nazivlje temu v začetku decembra, če ne bo oviralo slabo vreme.

Črpalke za potiskanje vode v zbiralnik je OBLO naročil pri Litostroju v Ljubljani. Ves kredit za letošnje gradnje bo v celoti izkopen. Z gradnjo pa bo treba prihodnje leto vsekakor nadaljevati.

Težave v podjetju

Cepprav se je podjetje letos dvakrat selilo in je bilo od januarja do marca občutno pomanjkanje električne energije, bo povečalo produkcijo od lanskih 76 milijonov na letošnjih približno 100 milijonov din. Kljub temu bo predvideni letni plan dosežen samo z okoli 65%, kar so poleg naštetih težav zavirale še druge, tako pomanjkanje kredita in prostorov, neizkoriščeni stroji, vožnja in zamude delavk itd.

Podjetje je namreč sezonskega značaja in bi potrebovalo večje kredite, da bi na primer lahko že spomlad začelo izdelovati izdelke za zimo, ker ima pretežno tak strojni park. Kljub temu, da so je za kredite trudilo, jih ni dobilo pravočasno. Tako mu je bil nakazan kredit za izdelavo žimzkega tekstila šele v septembru, ko bi morali izdelki biti že skoraj na trgu. Zato seveda sedaj ni mogoče ustredi vsem naročilom, saj kupci vse sproti razgrajijo, kar se vidi iz praznih skladišč.

Posebna težava, če ni kredita, pa je, ker je treba nabavljati material takoj plačati, sicer dobavitelj zaračuna visoke zamudne obresti. To se pozna zlasti pri bombažu in še bolj pri volni, ki ju je treba, preden prideta na domače pletilne stroje, prej še poslati barvat v drugo tovarno. Tako morajo biti vsi računi

Na Dan republike je sekretar Centralnega komiteja ZKS tovariš Miha Marinko v Trbovljah odprl novi Delavski dom, ki je med najlepšimi kulturnimi domovi v državi. Dom so začeli graditi v aprilu 1953, priprave za gradnjo in zbiranje denarja pa spomlad 1952. Za novi dom so že davno dali pobude stari revolucionarji trboveljskega rudarskega revirja kot tovariš Miha Marinko in drugi, šele zdaj pa je bilo mogoče uresničiti njihovo zamisel. Za novi dom so dali velike žrtve rudarji Trbovelj in prečivalci mesta, ki so s prostovoljnimi delom ogromno storili, da je bil tako velik dom sorazmerno hitro zgrajen.

Priščno pozdravljen od več tisočglovega množice je tovariš Miha Marinko čestital Trboveljčancem k pomembnemu uspehu in dejal med ostalim, da bo ta dom, kakor tisoči podobnih uspehov v industrijskih središčih naše države, dal vzpodbudo za še večji napredek in nadaljnji razvoj naše socialistične stvarnosti. Med drugim je poudaril, da moramo biti še bolj odločno nadaljevati začeto pot. Ne samo zaradi našega notranjega razvoja, marveč tudi zaradi zunanje uveljavitve in ugleda socialistične Jugoslavije, je danes

pri nas prvenstvenega pomena vprašanje, da še naprej razvijamo in notranje utrjujemo naš socialistično demokratski družbeni sistem. Ta notranja potreba nam tudi narekuje, da ne moremo obstati na določeni stopnji. Med ostalim je tovariš Marinko govoril o silepših nedavne seje izvršnega komiteta CK ZKJ in o ekspozeju tova-

Trgovska pogodba s Poljsko

V Beogradu je bil prejšnji teden podpisan protokol o trgovski izmenjavi med našo državo in Poljsko. Predvidena obojestransko zamenjava blaga v vrednosti 30 milijonov dolarjev, kar pomeni povečanje, z czirom na letošnje zamenjavo, za dva milijona dolarjev.

Pol milijarde za televizijo

V predlogu Zveznega družbenega plana za prihodnje leto je tudi postavka 500 milijonov din za izgradnjo televizijske mreže v naši državi. Pri tej nalogi bo sodelovala tudi naša radijska industrija, znaten del opreme bo pa treba uvoziti.

Samo paravnana načrtnina vam jamči brezplačno nezgodno zavarovanje pri našem tedniku!

Nič kaj se niso ogrevali za predlog, da bi spremljali izterjevalce in jim pomagali pri preprečevanju. Sklenili pa so, da bo ljudski odbor sklical zbor volivcev, na katerih se bo ponovno obravnavala vsa davčna politika s posebnim poudarkom na hitro in redno padevanje davčnin. Ljudski odborniki pa naj bi se poleg tega osebno razgovarjali z davčnimi zavezanci in jih pripravili na njihovo državljansko dolžnost. V kolikor seveda ne bi uspel niti z zbori volivcev niti z osebnim prepričevanjem, bo pa davčna uprava primorana seči po ukrepih, ki vsekakor ne bodo v prid zavezancem. Ljudski odborniki lahko mnogo stare v prid davčnim zavezancem, če jih pripravijo k plačevanju davkov, saj bodo s tem ljudstvo, ki jih je izvolilo, obvarovali vladskih stroškov pristajne izterjave. Svojo odborniško dolžnost pa bodo uspešno izvršili le tedaj, če bodo sami vzgled zavezane državljanu.

Z občinske seje v Mokronogu

KRITIČNO VPLAČEVANJE DOHODNINE IZ TAKS — RAJE ZARUBLJENI, KOT BI PLAČALI DAVKE — NIZKA ZAVEST GOSTILNICAARJEV IN OBRTNIKOV — SLABEGA FINANČNEGA STANJA OBČINE SO PREČEJ KRIVI ODBORNIKI — PREMALO POUČEVANJA IN PREPRICEVANJA — VAŽNA VLOGA KRAJEVNIH ODBOROV

Na seji občinskega ljudskega odbora Mokronog, 23. novembra, je bilo v ospredju dvoje poročil: poročilo sveta za finance in družbeni plan in poročilo gospodarstvenega sveta. Obe poročili sta bila precej izbrani in pregledni. Pokazali sta dejavnost obeh svetov, hkrati pa tudi dejavnost krajevni odborov in ljudskih odborov.

Zelo kritično je vprašanje proračunskih dohodkov občine. Njui dohodnina po vseh občilih za leto 1955 se ni v celoti poravnana, marveč le 70%. Za leto 1956 pa je dohodnina kmečkih gospodarstev realizirana 66%, občinske doklada 74%, od samostojnih poljelecev in premoženja 53%, zemljarina 52%. Še bolj kritično je vplačevanje taks. Do 10. novembra so bile takse poravnane takole: na motorna vozila 100%, na vprežna vozila 55%, na delovno živino 50%, na pec 80%, na priprave za proizvodnjo 50% in na hišne in 54%.

Najprej sebe za brado, potem šele druge!

Svet za finance je v svojem poročilu obravnaval pred ljudskimi odborniki tudi vzroke taksega finančnega stanja občine. Politično gledano je eden prvih, četudi morda ne glavnih vzrokov ta, da ljudski odborniki niso izvrševali svojih nalog, ki jih imajo kot voljeni organi. Isti ljudski odborniki so obravnavali tudi družbeni plan, ga v imenu ljudstva potrdili in zanj glasovali. Ko je pa bilo treba ta plan izpolniti in izvršiti, pa niso niti imeli dovolj moči, da bi ga znali ljudstvu obrazložiti in jim z gledom dokazati, da je izvršljiva. Ob prijavljanju taksi podvrženih predmetov nekateri odborniki ne da da niso izvršili svoje dolžnosti marveč so cela nasprotovali, temu. — Še danes, ko je že davno potekel rok za prijavo takšnih predmetov in ko je že bilo treba takse vplačati, — nekateri ljudski odborniki proti priznanju zaradi

utaje ali nepravočasnega plačila, četudi so dolžbe za to povsem jasne in zahteva državni sekretariat brezpogojno kaznovanje vseh, ki se ne pokorijo tozadevnim predpisom. Podčrtati je pa treba pri vsem tem še to, da nekateri odborniki dolgujejo še večje vsote na dohodnini in takсах. Drugi pa zopet grajajo pravilno izvedeno izterjavo in nastopajo proti izterjavnim stroškom, ki so določeni z uredbo. Kot drugi vzrok za tako stanje v davčnih dejah navajajo dejstvo, da so v katastrofu še vedno mnoge nepravilnosti. Tu gre predvsem za dohodnino iz kmetijstva. Odkar služijo za odmero davkov kataster, je pravzaprav ustrezno ljudski želji, so pa že razne nepravilnosti v lastništvu in v kulturah. So primeri, ko se kmet jez, ker se vedno niso izpolnili posebne spremembe v katastru za parcele, za katere se sploh ni stavljal predloga za prenosa v zemljiški knjigi. V takih primerih seveda tudi kata-

Krompir v klet, za davke pa ni denarja ...

Nadaljnji vzrok nerednega vplačevanja davkov in taksa naj bi bil v objektivni težkočah. Res je, da je bila letošnja vinska letina slabša od lanske ter da kmet težko vnovčuje živlino, vendar pa so bili davčni zavezanci o svojih letošnjih dajatvah družbi obveščeni že meseca julija in so imeli dovolj priložnosti in časa pripraviti sredstva za vplačilo teh dajatve. Imamo primer, ko kmetje ne imajo vsaj nekoliko večje ilsonne kilograma, a za davke so pustili rabe rubelj. To so tipični špekulacijski primeri, pri katerih pri izterjavi ne more biti nobenih ozirov. Zanimivo je, da imajo močnejši davčni zavezanci precejšnje zastonje.

Pospej je bilo še govora o obrtniki

Med njimi so tudi taki, ki se pečajo z obrtjo in kmetovanjem. Eni kot drugi imajo pri plačevanju svojih davčnih obveznosti kot izgovora, ki pa so po večini neutemeljeni. Najslabši plačniki in odborniki so gostilničarji, med katerim bo treba vsekakor ostre ukrepati.

Svet za finance je poročal tudi o delu davčne uprave, zlasti o delu izterjevalne službe. Občina je imela enega izterjevalca, ki pa je opravljal službo neresno in malomarno. Bil je premalo energičen in nedosedel. Ni imel pravilnega odnosa do službe, pa tudi ne do zavezancev samih. V zadnjem času je ta služba boljša, ker je postala in sta oba nova izterjevalca resnejša in bolj delavna. Nepravilne davčne in takse obremenitve so bile popravljive deloma v priložnem postopku, deloma pa v mešani dopustnosti odpravljene v upravi za dohodke. Dnešje je bilo izvršanih nad 5

Jože Zupančič:

Nekaj spominov na Mirana Jarca

Sedanji čas se mi zdi doba, ko naša družbena skupnost ceni in spoštuje kulturnega človeka in mu daje za njegove umetniške storitve vse priznanje in zahvalo. Nas, dojenčke rojake, Novomeščane, posebno veselijo, da sta združili čas dobila likovna spomenika dva »Novomeščana«. Prvim pod priredbo »Novomeščana« za to, ker sta se vse življenje posvetila Dolenjski in zavedna Novomeščana, čeprav nista po rodu iz dolenjske metropole.

Dr. Slavko Grum se je rodil v Smartnem pri Litiji leta 1901. Najbolj je znan po drami »Dobro jutro v mestu Gogol«, katere dejanje je postavil v novomeško okolje, kjer je preživel štiri leta in to našel tudi motive za svojo dramo. Dr. Grum je bil zdravnik v Zgornji ob Savi, kjer so mu pred letom, konec jeseni 1955, odkrili na Zdravstvenem domu plaketno, umetniški izdelek kiparja Vlada Slovčka iz Ljubljane pri Krškem.

Se sprostosti sem se udeležil tudi jaz kot eden izmed nekdanjih Grumovih vrstnikov.

Slavja v aprilu, ko so odkrili kip patetiki Miranu Jarcu v Novem mestu, se zaradi bolezni nisem mogel udeležiti.

Mirana Jarca, svojega črnomaljskega, novomeškega in kasneje ljubljanskega vrstnika, se prav rad spominjam.

Mirana Jarc se je rodil kot sin sodnika v Crnomlju 5. julija 1900. Jaz sem se rodil istega leta v Novem mestu in, ko mi je bilo dobro leto, je bil moj oče premečen v Crnomelj. Takrat iz Novega mesta še ni bilo železnice in smo se šli z vozom preko Gorjancev.

Z Miranom sva se sprijateljila že v Crnomlju. Crnomaljski otroci smo se stalno družili in igrali. Spominjam se, da je bil Miran zelo plašč staveček in družbenik. Vesel je bil pa, če je kdo pozruntal kako norčijo. Ko me je bil Miran oče premečen v Novo mesto, pa tudi mi smo se spet vrnili tja.

Z Miranom sva bila sočlona. Novo mesto je imelo takrat »redovniško« osnovno šolo, kjer so nas poučevali patri fraščičani. Ta redovniški šolski režim je strahoval tedaj vsa mlada generacija. Posebno zagrižen je bil pater Kornelji, mladen možiček, ki je gledal iz svoje kute, kakor bi ga kdo potisnil v vrečo. Patri so bdeli nad moštalo vsega mesta in gorje, kdor se jim je hotel izmuzniti in je segel na naprednem časopisu. Prav dobro se spominjam, da je katehet pater Kornelji nekoč poizvedel pri verouku, katere časopise berejo naši starši. Jaz sem povedal, da imamo »Slovenski narod«. To je zagriženega patra tako razžalo, da je potegnil roke v rokav svoje trde kute, stisnil jih je za rob rokava, da so nastale nekakšne bokarske rokavice, in me je nisto prišlo tako bitj po glavi, da mi je žumelo in sem bil ves preblesen in bolan. »Če boš še bral Slovenski narod, te bom še večkrat«, mi je grozil na koncu te vzgojne ure katehet Kornelji.

Doma se tega, da me je kaznoval pater Kornelji zaradi Naročda nisi povedati nisem upal. Zato sem od takrat prinašal domov časopis skrit pod sukničem...

Ta dogodki so značilni za tisti čas, ko smo obiskovali šolo še pri fraščičanih. Današnja mladina ni ne ve, skoz kakave ovire in težave je moral rod Mirana Jarca in Slavka Gruma.

Mirana Jarc je bil deček slabotno znanostni, visokorasel, kosčen in je imel zmeraj značilno dolge lasce. Ker je bil oče sodnik je družina živela v ugodnih razmerah, zato je bil zmeraj lepo obločen. V mlajših letih je imel na jopki značilno pentljo - smičeno.

Miranov oče je bil na fantka, ki se je začel učiti tuje jezike, sila ponosen. Zmeraj je bil na snodbod in sva spetoma govorila le o učenih stvarih.

Mi smo Mirana zaradi tega pohajevali. Vsi ostali vrstniki smo se shajali šestkrat, najraje vsak

dan in se podil po prelopi novomeški okolici. Na Kapeteljki marof smo hodili v gozdček lovit veverice. Skakali smo z drevesa na drevo in znali priskakati veverice iz skrajav.

V časih smo šli tudi v Ragov log, - mi smo delali Vragov log - kjer smo se šli priljubljeno otroško igro »Ravbarje in šandanje«. Mirana smo stalno vabili s seboj, pa ga domači niso pustili z nami. Morda je bil zato v mladosti prikrašan, ker se ni dosti družil s tovaršji, tudi na

kopanje v Krko, zlasti na jez, ni zahajal, kakor ostali Novomeščančki.

Miranova družina je stanovala takrat v novi mestni hiši, v bližini Kozinove gostilne, malo prej ko prideš s kolidorja v mesto.

Kadar sem videl Mirana, da je prišel z očetom iz te hiše in sta zavrla z umerjenimi koraki sprehod, v mi je zdel fantiček kakor jernik, ki prihaja iz hladne »nobel« hiše in ga vodijo domači ob učnem pomenku na zrak.

(Konec prihodnje)

Sklepi plenuma okrajne zveze PARTIZAN NOVO MESTO

Nedavni plenum odbora okrajne zveze Partizana Novo mesto je obširno razpravljalo o svojem delu in pregledal delovanje vseh družb, pri čemer se je seznanil z razmerami, v katerih ta društva delujejo. Pri tem je nakazal nekaj koristnih smernic za nadaljnje delo in sprejel več koristnih sklepov.

OBČNI ZBORI TELOVADNIŠKIH DRUŠTEV MORAJO BITI SKRBNOSTI NEPAVRAVLJENI

Vsa društva naj imajo svoje občne zbornice v decembru in prvi polovici januarja 1957. Tem občinim zbornicam naj društva posvetijo največjo pozornost in naj jih naredijo izbrpne in zanimive. Obenem naj bodo občni zbori resničen prikaz in obracun celokupnega dela v posameznem društvu, kar bo razvidno iz knjiškega in narčniškega poročila. O prihodnjih nalogah naj občni zbori razpravljajo pod posebno točko dnevnega reda in izdelajo program dela.

Prav tako je važen finančni obracun in proračun za prihodnje leto. Najbolj delavne članice naj društva primerno pohvalijo. Datum obnega zbornice naj pravčasno objavijo okrajni zvezi, kamor naj dostavijo tudi zapisnik obnega zbornice.

Da bi se mogel občni zbor obnašati v čim bolj temeljito in izbrpno, se določi na dva dni, t. j. 2. in 3. marca 1957.

LETO TABELIRANJE BOMBE DZRUŽILNIŠTVA S TEČAJI

Okrajna zveza je nabavila večje število storov, katerih pa doslej še ni izkoristila. Oziroma upravni odbor je pooblaščen, da do obnega zbornice dopolni taborno mesto in način tabiranja. Naslednjič bomo najbolj ustrežni skupen tabor pod pogojem, da priletijo družbeno s koristnost. Zato je treba misliti na to, da bi se tudi razni tečajni organizirali v okviru tabora.

IZVAJANJE POŠKODBENEGA SKLADA JE OBVEZNO

V Vestniku je objavljen pravilnik poškodbenega sklada, ki naj ob minimalnem prispevku podpre predvsem tiste člane, ki stori niso zavarovani. Uprave družtev naj ta pravilnik proučijo in poškodbeni

sklad uredijo najkasneje do konca meseca.

PODPORO DRUŠTVOV SO SKROMNE

Republika zveza je po posebnem razdelilniku posameznim društvom razpodelila več kosov najbolj potrebne telovadnega orodja. Okrajna zveza je iz svojih sredstev sklenila prispevati vsakega društva po dve trenirki, ki jih bodo uporabljali vodniki pri urah redne vadbe. Razen tega ima TVD Partizan Mirna pri okrajni zvezi v dobrem em usnjeno telovadno blazino.

DEBENC - DOLENJSKI SMUCARSKI CENTER

Na Debencu so najprimernejši in najbolj dostopni tereni za vse vrste smučarskih tečajev in tečen. Ze v letošnji zimi namerava okrajna zveza za Debenco organizirati okrajne tekme in več tečajev. Izhodisce bi bil planinski dom na Izobčevu, last telovadnega društva. Če bi bili tečajni uspešni in delo olajšano, namerava okrajna zveza še letos ta delo elektrificirati. V ta namen je določila potrebne znesek v svojem proračunu.

REPUBLIŠKI ZLET BO V LJUBLJANI

Datum za republiški zlet v Ljubljani je določen na čas od 28. junija do 1. julija 1957. Iz okrajne zveze Novo mesto se bo tega zleta udeležilo nad 1200 pripadnikov. Ta obveza zahteva od naših društev čim temeljitejši in skrbnejši priprave. Zato naj organizirajo redne vadbe in obstoječi oddelki tudi vadbo takih oddelkov, ki jih morebiti sedaj še nimajo, priporoča pa se tudi vadba starejših članov, ki bodo na tem zletu nastopili pod posebno točko. Pred samim zletom naj društva priredijo svoje društvene nastope, z zbira-

njem finančnih sredstev pa naj prično takoj. Vse društveno delo naj bo usmerjeno k čim boljši pripravi in številnejši udeležbi na tem zletu, ki naj postane prava telesnovozgojna manifestacija.

ZLET V BIRAHU

V septembru je bil na Plitvskih šestih okrajnih zvez Hrvaške in Bosne, udeležili pa so se ga tudi zastopniki okrajne zveze Novo mesto. S tem so se nekako obnovili športni stiki, ki so bili pred vojno tako prisrčni. Prav iz teh razlogov so zastopniki okrajne zveze na tem sestanku oblikovali, da se bodo reorganizirali zlet v Bihacu udeležili samostojni točkami tudi naš telovadci. Tudi za ta zlet se bomo kar najbolj temeljito pripravili in zbrali finančna sredstva.

SE NEKAJ BESED O PROPAŠANDI

Res je, da društva na splošno zelo veliko in prav dobro delujejo, premo pa o tem delu zve nasa javnost. Radio in dnevniki čisto malo razpravljajo o naših uspehih, na raznih sestankih in konferencah se dostikrat telesa v zvezo ne postavja in tisto mesto, ki ji po vsej pravici gre. Delo v telesnovozgojni organizaciji se ne čeni v taki meri, kot delo v kakem drugem društvu, čeprav je osnovni namen Partizana, da čvrsta svoje članstvo v zdrave, čvrste in zavestne graditelje socializma ter branilce neodvisnosti naše domovine. Prav zaradi tega morajo naša društva po svojih propagandistih in drugih članov ob vsaki priliki - v časopisih, na sestankih in podobno - poudarjati pomen in koristi telesnovozgojnega dela, beležiti uspehe ekip in posameznikov, jih na ustrezen način pohvaliti in postaviti ostalim za vzgled. Le tako bomo svoje vrste pomodili in okrepili ter se tako približali namenu in ciljem, ki jih ima Partizan.

Crnomaljski mladinci so za Dan republike dobili zastavo odreda predjojaške vzgoje

29. novembra so mladinci občine Crnomelj dobili zastavo odreda predjojaške vzgoje, ki jim jo je razvil tovarš France Košir. Na Glavnem trgu se je zbralo nad 500 mladincev s področja Crnomaljske občine, medtem ko je v odredu nad 700 mladincev in mladink predjojaške vzgoje. Tov. Košir je govoril zbrani mladini in ji čestital k državnemu prazniku. Po razvijtu prapora so si mladinci ogledali jugoslovanski film »Major Bauks«, nato pa jim je bila pripravljena še zakuska.

Jože Kondra

7. številka časopisa DELO IN VARNOST

Strokovni časopis »Delo in varnost« je danes prvi in edini list v državi, ki se bavi z vprašanji svibanjske produktivnosti in smotrnega gospodarjenja v industrijski proizvodnji, s problemi pravilne, znanstveno utemeljene organizacije dela, z vzgojnimi problemi kadrov v gospodarstvu in s problemi zdravstveno-tehničnega zastoja pri delu. Vsebinsko 7. številka, ki je pravkar izšla: »Za dvig produktivnosti v naših gospodarskih organizacijah, Mila Kamušič: »Grafična obdelava dinamične premijskega sistema«, Radovan Andrežič: »Kontrola kvalitete s statističnimi metodami«, dr. Mirko Pibrovč: »Vpliv psiholoških zdravstvenih činitelj na proizvodnost industrijskega delavca«, dr. Saša Cvitkovič: »Racionalizacija dela in medicina«, Boris Florjančič: »Kaj naj ukrenemo, da bi omeljili smrtne in ostale nezgode v rudarstvu (metallurgiji)«, ing. Boris Gostiša: »Priradni brusilni in umetni brusilni koluti.«

Plodno delo SVOBODE v Kanižarici

Pred kratkim so člani DPD Kanižarica na svoji redni letni skupščini ponali obracun delovanja v pretekli leto. Skupščini sta se udeležila tudi člana sveta »Svobode« in prosvetni društvi pri OLO Novo mesto Anton Bele in prof. Tatjana Belopavčič, predsednik sveta za kulturo in prosveto pri OBLO Crnomelji ravnatelj prof. Andrej Petek ter zastopniki sosednjih kolektivov.

Iz poročila predsednika društva Slavka Grahka je bilo razvidno, da je bilo delo društva v pretekli sezoni zelo pestro in plodno. K temu je pripomoglo povečano število aktivno sodelujočih, saj so vse vrste članov povečale od 38 do 92. Značilno je, da sestavljajo večji del članstva nudarji, katerim je uveljavljanje pri kulturno prosvetnem delu priletno razvedrilo po opravljenem trudopolnem jamskem delu. V poročilu so poudarili številne aktivnosti, ki so uspešno delovale v posebnih sekcijah ter skrajajo v sebi precejšnje mero prostovoljnosti in prizadevanja stehernega kanižarkega svobodaša.

»JURČEK« - ljubljenec belokranjskih otrok

Če človek bežno prebrsta sejne zapisnike društva in pregleda statistične podatke, se mu vsilja aška resnično plemenitega delovanja in ustvarjanja. Pri tem moramo zlasti omeniti 20-članško ekipo lutkarjev, ki so v so-

društvu ter ona iz okoljskih dragosti čim Črnolomja, Dobilč in Ornatuša. Doživlja mladine in zadovoljstvo staršev je ceniti temboj, ker so celotno ekipo Dedka Mraz sestavljali le starejši člani, katerim kljub tankim živalskim kostumom nista prišla do živga niti sneg niti mraz.

Nastelji bi lahko še vrsto akcij in nastopov, toda omeniti hočemo le še marljivo športnike, ki tudi delujejo v društvu. Mladim sudanjem ne more prečiiti niti trudopolno jamsko delo niti dvakrat prehojenih 1.300 starih stopnic in klenov, da ne bi z veseljem oblekli društvenega dresa ter z močviti ostalih kolektivov in JLA tekmovali v nogometu, odbojki, namiznem tenisu, streljanju in balinanju.

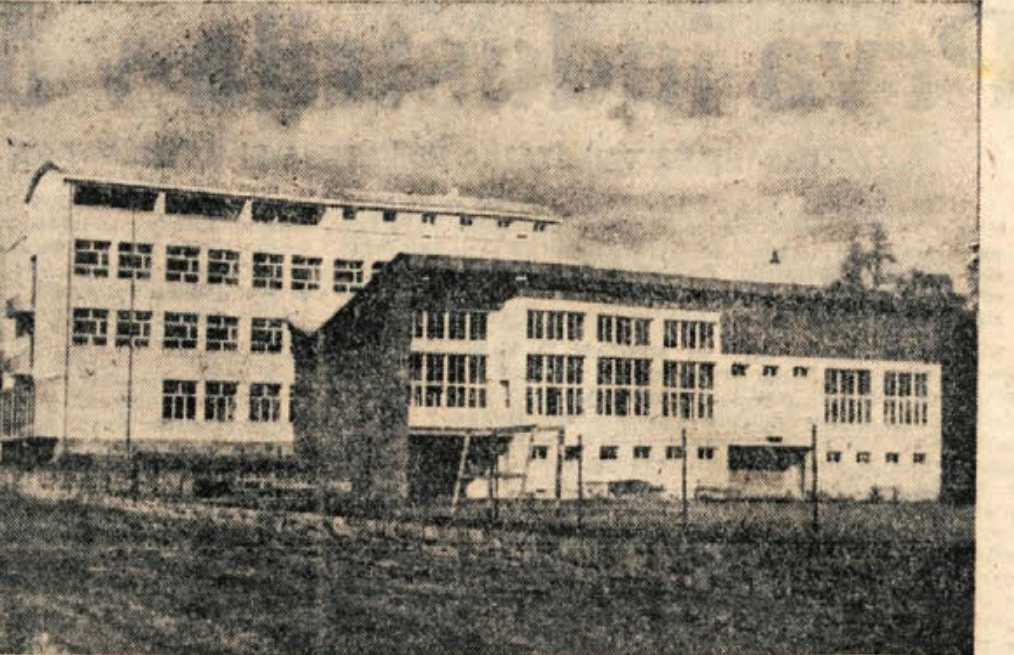
Veliko priznanje za trud in uspehe

DPD Svoboda Kanižarica je za uspešno delovanje prelela veliko priznanje podeljena t. j. bilo Trdinova nagrada za leto 1956. Svobodaš so nazivo hvaležno sprejeli to priznanje in izkazana pozornost jim je viliš nova galeta, zato hočejo z na-

daljšim delom potrditi, da so vredni nosilji Trdinove nagrade. Slehnje najbolj jasno nakazuje program, ki ga je skupščina sprejela za obdobje 1956-57:

1. Pripravili bodo naslednje proslave: Dan Republike, Dan JLA, občinski praznik, praznik delovnih lena, praznik delovne g ljudstva, sodelovalni dan v Titovi šifeti, na prazniku slovenskih rudarjev in za Dan vstaje.
2. Organizirali bodo dva ciklusa predavanj: enega pod naslovom »Človek in zdravje«, drugega pa »Gospodarski razvoj nove Jugoslavije«.
3. Belokranjsko lutkovno gledališče bo z novimi izjavami govorilo po Belj krajini in v Novem mestu.
4. Dramatska skupina bo pripravila dve oboški igrici in dva vesela večera.
5. Razen knjižnice bodo pridno delali pevci in godbeniki.
6. Športniki se bodo v bodoče poleg še obstoječih sekcij udeleževali še v novi šahovski sekciji.
7. Organizirali bodo Novoletno jelko, odprti otroško igrališče in zaradi novo zasfano kletišče.

Za člane društva bo organizirani več zabavnih večerov, za mladino ga plesne vaje. Načrt dela je zelo pester in obširen. Noslil bo počat 100-let-

Peter Romanič: DJASKI DOM V CRNOMLJU (6. nagrada I. razstave dolenjskih fotoamaterjev)

Tečaj za učitelje NIŽE ORGANIZIRANIH ŠOL V DOLENJSKIH TOPLICAH

Če govorimo o razvitosti šolstva v novomeškem okraju, moramo ugotoviti, da imamo veliko število niže organiziranih šol, to je tistik šol, kjer je manj učiteljev kot razredov naše osemletne splošno izobraževalne šole.

Z dopolnilno šolo za otroke padlih borec NOV v Smihelu je v okraju 93 osnovnih šol. Trinajstim od njih so priključene nižje gimnazije, dvema pa nize v vsiljnih razredih in imajo vse štiri osnovne razrede s tako imenovanim razrednim poukom, kjer predelujejo vsi učenci postopno isti učni program.

Od ostalih 78 šol po številu učencev 10 so enooddelčne, 28 dvooddelčnih, 12 troooddelčnih, 5 petooddelčnih, 12 šestooddelčnih in 1 sedmooddelčna šola. Pod besedo oddelčna razumemo golikot učiteljev, vsakemu oddelku pa primeren naveden oddelk z razredom. Na enooddelčni šoli poučuje en učitelj učence, ki hodijo v prvi, drugi, tretji, četrti, peti, šesti, sedmi in osmi razred. V vsakem oddelku pa imajo na razpolago učitelje na više organiziranem zavodu. Neposrednega pouka so učenci posameznih šolskih let deleni samo polovico, tretjino ali celo četrtino učne ure.

Vsekakor more biti pouk na više organiziranih šolah uspešnejši, čeprav ima omi drugi tudi nekatere prednosti, ki pa ne odtehtajo pozitivnih strani nekombiniranega pouka, saj govorimo na nize organiziranih šolah, kjer učenci niso učnim učnem učencem, posamezne skupine učencev so v šoli manj časa, ker ne sme učitelj tedensko poučevati več kot 35 ur. Pri tedenski petinštideseturni zaposlitvi so pouka prosti tudi četrti učitelje.

Zeta skušajo šolske oblasti skrečiti vsaj število enooddelčnih šol, kar pa se zaradi pomanjkanja učnega osebja je počasi pomika na boljše. Ne dosti manj so razlogi za preoblikovanje oddelčne šole. Vpraskanje bi se moglo rešiti z osrednjimi velikimi šolami, ki bi imele v bližini primerno urejene internate, šolske kuhinje in zaokupljene udobne prevoze. Ševeda bi v res oddalje-

nih hribovskih krajih morale take majhne šole le še ostati in moramo z njimi računati tudi v bodoče. Če pa bomo hoteli postaviti v življenje ljudi, ki bodo kos vsem nalagam časa, ne bomo smeli prenehati z iskanjem oblik, ki bodo nudile vsaki slojem enake možnosti vzgoje in izobrazbe.

Pomembna pomoč mladim prosvetnim delavcem

Trenutno je razmerje 7:15 še tu in z njim treba računati. Zato težav in specifičnosti kombiniranega pouka na oddelčnih šolah je Tajništvo za prosveto in kulturo OLO Novo mesto organiziralo pedagoški seminar za učitelje, ki poučujejo v oddelkih več razredov hkrati. Pouk je dal Pedagoški center pri Svetu za šolstvo LRS, ki je seminarju nudil tudi vsa moralno pomoč in pedagoški kader. Vse štiri tretjini stroškov je z razumevanjem kril okrajni ljudski odbor, del pa so udeleženci krili sami. Uprava zdravstva v Dol. Toplicah je s solidno postrežbo zadostila vse udeležence seminarja.

41 mladih prosvetnih delavcev iz najoddaljenejših in najmanjših krajev našega okraja je ves čas z zanimanjem spremljal predavatelje s pozornim poslušanjem, z marljivim notranjem in živahnim razgovorom s tovaršji, ki jih je od 12. do 16. novembra pošiljal na Dolenjsko Pedagoški center, da pomaga avigniti kvaliteto pouka tudi na teh šolah. Marsikaj novega so učitelji slišali in marsikaj pozabljena so osvežili. Želimo samo, da bi v njihovi učilnicah to tudi v praksi poznalo. Anкета, ki jo je izvedel vodja seminarja tov. prof. Čopič, je pokazala, da trud ne bo zastonj.

Tečajniki so slišali marsikaj o različnih oblikah šolskega dela, mnoge je bilo zvezo o naših tih zaposlitve pri kombiniranem pouku, koristilo jim bo pred-

vanje o sestavljanju učnega načrta za to vrsto šolstva. Tov. Andrej Savil je iz lastne prakse paš mogel nuditi zainteresiranim marsikaj.

Zanimiva so bila podajanja o problematiki niže organiziranih šol v splošnem pogledu nekdanj danes, o organizaciji tovrstnega pouka, o predmetnih in smotrih sestavi učnikov, ki so vsekakor boljše delovanje kot oni za nekombinirano delo v razredu.

Uspešno je bilo pojanje oziroma razgovor, ki ga je vodila tov. dr. Iva Segula o vzgoji kolektivna v šoli in v tej zvezi o demokraciji, ki ji sledimo pri nas. Mnogo praktičnih napotkov je dal tov. prof. Čopič za pouk slovenskega jezika, računstva in domoznansva.

Ob predavanju tov. Jožeta Kmetca smo se vsiljavili v svet detektnih otrok in dobili odgovor na marsikatero težko vprašanje. Žal je, da je bil čas prekratko omejen. Zivahno zanimanje je vedelo tov. Zvonko Ermenca v predavanjem o pripravi in uporabi učil pri računskem pouku. Vsa izvajanja je nazorno podkrepil s pripomočki, ki jih sam uporablja pri svojih učencih. Med delom nam je obiskal tudi sekretar Okrajnega komiteja ZKS tov. Jože Borštnar, ki je z jedrnatimi besedami orisal politični položaj doma in v svetu.

Oč hospitaciji na osnovni šoli Soteska v oddelku III. in IV. razreda, ki ga poučuje tov. Vera Campa, smo na praktičnih primerih razvozljali še marsikatera vprašanja, ki vsak dan otežkočajo delo v kombiniranih oddelkih.

Malda šolski so se vrnili na službena mesta z večjim veseljem, saj so zopet pridobili dokajšno mero znanja in praktičnih navodil. Vse to pa bo koristilo učenci se mladini in se zato porabljenaa sredstva dobro natočena.

Nada Gostič

Šolstvo za napredek kmetijstva

Zapiski z zadnje seje občinskega ljudskega odbora Novo mesto

28. novembra je imel občinski ljudski odbor Novo mesto redno sejo, na kateri je bilo poročilo sveta za šolstvo, poročilo tržne inšpekcije in poročilo komisije za gospodarstvo.

Obširno in izbrpno je poročala najprej o števitih prostihih šolstva v občini predsednica sveta tov. Palma Kasešnik nato pa tudi o pomenu izobraževanja kmetičke mladine, ki je za zapuščila šolske škole. Obrazložila je predliti občLO o ustanovitvi 7-voletnih kmetijskih šol, kakor so odborniki zivahno razpravljali o potrebi takih šol. Po različnih pripombah so se sezadili za predlog ObLO, da bodo take šole ustanovljene v Birni vasi, Brusnicah, Mirni peči, Novem mestu, Otočcu, Stopičah in v Smarjeti. Odborniki so povedali, da želijo voliti n. pr. tudi na Katalovem in v Gabrju pri šolske šole, vendar predlog ni bil sprejet, ker ni dovolj predavateljev, kmetijskih strokovnjakov in ustalih kolegov za vse šole. Zanimivo je, da so volilci na iz izmed 10 zborov volitev predlagali naj bo pouk na teh šolah za mladino obvezen, v 3 primerih pa so bili za prostovoljni obisk teh šol. V šole bodo vpisali zdi mladino, rojeno leta 1956, ostalo pa bodo povabili, naj te šole obiskuje.

jih nabav blaga, ki za trg ni primerno, odkupa blaga po neprimerno visokih cenah, nehigieničnosti in podobnega so zelo pogosti.

V poročilu je omenjeno, da tudi kmetijske zadruge še niso v celoti prevzele na svojem področju odkupov lesa in živine in se v večini primerov zadovoljujejo le s prabitkom, do katerega pravzaprav niso upravičene. Tudi posebi odkupov na območje druge zadruge so pogosti, kar ima večkrat resne posledice pri cenah blaga in predelkov.

Prekupačevčen je inšpekcija vedno povlačeno stopnja na preste. Pri pregledu obrtnih obratov so bili ugotovljeni pogosti primeri, da privatni obrtniki odjavljajo svoje obrti, nato pa še vedno skrivaj delajo ali pa tudi doma žušmarijo.

Slabo vidi za visoke cene in drugi primeri nepravilnega poslovanja so žal pogosti v naših gostičih. Pri pregledih gostinjskih obratov na podeželju je inšpekcija ugotovila skrajno nehigienično obratovanje. V nekaternih gostinjah so imeli v shrambah za živila obsežne tuđe konjske komate, skuše z ostanki jedil, delovno obleko, umazane čevlje itd. Stekljena je večkrat nečista in taka sprajvena v točilnih omarih. Tudi točenje nsa črno; je še vedno v praksi. Zaradi takega poslovanja naših gostič je bilo kaznovanih v preteklem polletju 7 gostinjskarjev.

OBSEŽNO IN ODGOVORNO DELO TRŽNE INŠPEKCIJE

Tržna inšpekcija ObLO je opravila v prvem polletju tega leta 293 pregledov in obrtnih obratov, trgovskih posovalnicah, gostičih, kmetijskih zadrugah itd. Na seji je poročal o njenem delu inšpektor Slavko Tošar. Iz poročila je razvidno, da so pogosti prekrški predvsem na področju blagovne raznih nepravilnosti tudi najbolj občutne. Ugotovitve na podlagi pregledov v trgovini kažejo, kako pereč je problem pravilne zasedbe vodilnih mest v trgovini, posebno še na podeželju. Primeri nepravilnega in neodgovornega poslovanja, nabave pokvarljivejša blaga, več-

All ste že poravnali naročilno za DOLENJSKI LIST?

ČLANOM IN POVERJENIKOM PREŠERNOVE DRUŽBE!

Ekspedit Tiskarne Ljudske pravice je pričel te dni razpošiljati poverljenikom letošnje redne zbirke Prešernove družbe in dodatno knjigo »Otok od spetista do pubertete«. Brzo dodatno knjigo »Praktični navesti za doma« bo zaradi tehničnih zaprek prišel razpošiljati okoli 18. decembra.

Zaradi velikih količin knjig bo razpošiljanje zaključeno okoli 28. decembra. Poverljeniki bodo lahko vse knjige razdelili članom najkasneje do novega leta. Vse poverjenike in člane zato prosimo, da to upoštevate in knjig ne urgirate, razen v primeru, če se pošiljka knjig ne ujemata s narčnim, pri čemer upoštevajte, da boste prejeli drugo dodatno knjigo nekoliko kasneje.

Da bi mogli priložiti leto pravočasno dotiskati vse knjige, prosimo vse dosedanje člane, da TAKO ob prejemu te zbirke obnove članarino. Le tako nam bo moglo pravočasno določiti naklado in pričeti s tiskom. Knjižni program je objavljen na 2. strani platnice Kolektarja. Pogoj naročanja in plačevanja članarine in dodatnih knjig so neizpremenjeni. Tajništvo.

Proslava v Metliki je bila lepa in bogata

S številnimi prireditvami so občani Metlike počastili letošnje praznovanje slovenskega praznika. Znakljive, celoletnih kulturnih prireditev je bila svečana akademija v izbranih in dobro pripravljenih sporedom 23. novembra zvečer v domu Partizana. V sporedu so sodelovali gozba na pihalah pod taktirko Silva Miheličica, pionirski pevski zbor pod vodstvom pevovodje Lada Svilgla, moški pevski zbor, člani Partizana, cicibančki in drugi. Spored je bil res skrbno pripravljen, izvedba pa nadpovprečna. Zlasti so bile dobre telovadne točke s spremljavo godbe, splošno odobravanje pa je doživljal tudi nastop najmlajših. Sekretar občinskega komiteja ZKS Ivan

Urh, ki je govoril o pomenu občinskega praznika, se je zlasti spominjal, da so prvi ob tem času pred 14. leti pri čele partizanske enote napad na postojanko na Suhorju. Zgodaj zjutraj 26. novembra, to je na sam praznik, so Metličane zbudili močni pokli iz možnarjev. Ti so jih spominjali, da so pred štirinajsti leti prav isto jutro italijanski topovi iz Metlike obstreljevali položaje na Suhorju, toda zastoni. Postojanka je bila vendarle likvidirana.

Ob pol desetih dopoldne je bila v dvorani doma Partizana na Pungartu svečana seja občinskega ljudskega odbora, katere sta se udeležila tudi poslanca Bele krajine Tone Suštaršič in Martin Zugelj ter predsednik OLO Franc Pirkovič in veliko ljudi. Na seji je predsednik občine Franc Jakličevič orisal delo občinskega ljudskega odbora, njegovih organov in vseh občanov ter navedel naloge za bodoče. Po njegovem govoru so svečano zaprisegli uslužbenice občine in ustanov.

Iz doma Partizana so udeleženi

ženeli slavnostne seje odšli v povorci z godbo na čelu, ki je sodelovala tudi pri seji, pred spomenik padlim borcem na trgu. Tu se je zbral okoli tisoč ljudi, ki so prisostvovali polaganju vencev pred spomeniške plošče, formiranj odreda predvojaške vzgoje, podelitvi zastave novemu odredu kakor tudi ostalim delom svečanosti na tem kraju. Govoril je predsednik OLO Franc Pirkovič, ki je zlasti poudaril velik doprinos sedanje generacije, in še posebej ljudstva Bele krajine, za stvar socializma. Kulturni spored so izvajali pionirski in moški pevski zbor ter godba na pihalah. Po zaključku proslave na trgu so si udeleženci ogledali v muzeju razstavo »Metlika v borbi in izgradnji«.

Pogled na del zborovalcev med govorom tov. Franca Pirkovića na metliškem trgu

Iz Ambrusa

Pred kratkim je bil v Ambrusu gostanek aktivna LMS, kateremu je prisostvoval tudi predsednik občinskega ljudskega odbora tov. Keber. Govorili smo o najrazličnejših problemih, predvsem o delu in nalogah mladinski organizacije. Sklenili smo, da naj v upravni odbor KZ prilegnejo tudi enega mladince, ki bi od bor sproti obveščal o željah in potrebah mladine. Določili smo tudi tri mladince, ki bodo šle na pletilski tečaj v Sentvid pri Stični. Tovarna pletenin Rašica in občinski ljudski odbor sta sklenila ustanoviti v Ambrusu svoj obrat, ki naj bi se sčasoma osamosvoji. To bi bilo zelo koristno in prav, saj sedaj nimamo v vsej Suhli krajini nobene podobne obrti. Poslamo pa bodo veseli tega tamonjskega prebivalca, ker bi tak obrat lahko zaposlil pretežno žensko delovno silo, katere je pri nas precej.

B.

O mladinski organizaciji v Birčni vasi

Nedavno je imel mladinski aktiv v Birčni vasi letni občni zbor. Letos je delo aktivna sicer skromno, res pa je, da dela v težkih pogojih. Imeli so folklorno skupino, uprizorili eno igro in sodelovali na več prireditvah. Tudi plesne vaje so imeli. Teh so se najbolj radno udeleževali tisti, ki jih drugod pri delu mladine ni bilo videti. Ker je bila dvorana v šoli, ki je prej služila za prireditve, preurejena v učilnico, bodo prireditve v bodoče še bolj otežene.

Materijski pogoji za delo mladinske organizacije v Birčni vasi so bori. Potrebujemo denar za nakup knjig za knjižnico, za razne športne potrebščine in s.h. Sklenili so, da bodo v bodoče imeli sestanke po vaseh in da na njih pogovorijo o vsem. Resno bodo obiskovali knjižnico, se močneje prijavili šaha, sedelovali bodo pri pevskem zboru ter redno obiskovali knjižnico — gospodarsko šolo.

M.

Novice iz Prečne

Zadnje čase, glasi odkar je nastalo slabše vreme, se je politično vzgojno delo pri nas močno razmahnilo. Sredi novembra smo imeli dobro občansko zborovanje, na katerem je nad 75 odstotkov navzočih sprejelo predlog, da se na Grmu ustanovi knjižnica. Udeleženci so se obvezno poukom za kmečko mladino v starosti od 16 do 18 let. Nekateri so predlagali, naj bi bila šola obvezna tudi za starejše. Na zboru volivce so razpravljali tudi o popravilu vseh poti ter sklenili, da bodo pri tem pomagali koristniki teh potov. Prav tako so predlagali, da je treba v Češči vasi urediti perišče, v Prečni pa napajališče.

Zadnje nedelje novembra je bila dvorana prosvetnega do-

Tako je z gradnjo stanovanj v Črnomlju

Prvega novembra letos je bil v »Dolenjskem listu« objavjen članek o gradnji stanovanj v Črnomlju. Pisec tega dopisa je bil na občini pri referatu za gradnjo, kjer je dobil podatke. Občinski ljudski odbor nam je poslal odgovor na ta članek, v katerem navaja povsem drugačne podatke. Odgovor občine pravi med drugim takole:

B. v družbenem planu občine

je bilo predvideno, da bo sklad za gradnjo stanovanj dosežen v višini 23 milijonov din. Do konca oktobra pa je bil dosežen komaj v znesku 15 milijonov in 284.000 din ali 65 odstotkov od predvidene vsote. Do konca oktobra je bil sklad razdeljen daleč prek te vsote in sicer v višini 21.600.000 din! Posojila iz tega sklada je dobilo 34 zasebnih graditeljev stanovanjskih hiš v skupnem znesku 7.365.000 din in 4 podjetja in ustanove v skupnem znesku 14.300.000 din. V času, ko je bil članek napisan, je bil torej stanovanjski sklad že razdeljen preko ustvarjene višine. Dvanajst zasebnih posojilomafcev iz tega sklada se je že vselilo v hiše, dograjene s pomočjo posojila iz tega sklada.

Res pa je, da podjetji »Belsad« in »Rudnik« in Kanjžarici nista takoj koristila odobrenne kredite iz sklada. Kredit, dodeljen podjetju »Belsad«, bo zaradi znanih razmer v podjetju prenešan na občinski

ljudski odbor. S skladom za gradnjo stanovanjskih hiš razpolaga upravni odbor sklada. Ker obstaja bojazen, da sklad ne bo do konca leta ustvarjen in predvideni višini, upravni odbor ne more reševati številnih prošni zasebnih prosilcev za ta kredit, dokler nima za to razpoložljivih sredstev.

In kako je z gradnjami v Črnomlju? Črnomelj se razvija kot mesto z vsemi mestnimi značilnostmi. Razumljivo je, da se mora razvijati po načrtu. V desetih mesecih letošnjega leta je bilo izdano 27 uporabnih in 24 gradbenih dovoljenj, 6 predloženih načrtov pa je bilo zavrnjenih zaradi slabe izdelave. Mnogi graditelji stanovanjskih hiš grade lesto na osnovi lasti izdanega gradbenega dovoljenja.

Taka so dejstva o trošenju sklada za gradnjo stanovanj v Črnomlju občini in nič drugačna.

N. F.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

ŠAHOVSKI DVOBOJ Z RADOVLJICO: SAMO 4:4

V počastitev Dneva republike so v Novem mestu priredili že večkrat preložen prvoletni dvoboj med mestnimi reprezentancama Novega mesta in Radovljice. Srečanje med radovljiškimi in novomeškimi šahisti je potekalo v tradicionalno, lepega dvoboja v Radovljici se je končal z zmago Novomešanov z rezultatom 6:4, zato smo tudi tokrat pričakovali, da bodo Novomeški zmagovalci. Ker pa so nastopili v oslabilni postavi, brez Škerjca in Zubkoviča, je neodločen izid še najbolj realen.

Posamezni rezultati: (prvoimenovali so člani SD Radovljice) mojšter Lesnik : Sila 1:0, dr. Berce : Brkič 1:0, Pikelj : Primož remi, Vagner : Sitar 0:1, Mali : Dokl 1:0, Kadež : Mitovič 0:1, Simičič : dr. Golež remi, Čefecič : Saranovič 0:1.

Dospežen rezultat pomeni uspeh za novomeško ekipo, ker je nastopila oslabilna in ker štele radovljiška ekipa na čelu z mojim strojem Lesnikom med najboljša moštva Slovenije. Omenimo lahko še, da so bili Radovljičani lani pevski Gornjske, zato tudi neodločen rezultat ni pomenil katastrofe.

Tudi v Trebnjem šahisti pridno delajo

Pred kratkim je bil v Trebnjem organizacijski sestanek vseh trebnjskih šahistov, ki se ga je udeležil tudi tajnik okrajnega šahovskega odbora Novo mesto. Obravnavali so več perečih problemov, s katerimi se še bori najmlajša šahovska enota v novomeškem kraju. Trebnjski klub ovira predvsem pomanjkanje finančnih sredstev, da bi si nabavili potrebno opremo in razne potrebščine. Da bi lahko organizirali potovanja in se udeležili najvažnejših tekmovanj, predvsem okrajnih in občinskih prvenstev. Da bi bil tekmovalec, so zaprosili za pomoč šahovskega zveza Slovenije, medtem ko jim je okrajni šahovski odbor že nakazal denarno pomoč za kritje materialnih potreb. Da bi dvignili zanimanje za šah, so sproti organizirali okrajnega brzohtoznega prvenstva. Ki bo v nedeljo, 15. decembra Trebnjski šahovski klub ima zelo delaven odbor. Še delo je blizu 30 članov, izvedel je že registracijo, pred krat-

KOŠARKA

REVIJA KOŠARKE NA NOVO-MESKI GIMNAZIJ

Letošnje prvenstvo novomeške gimnazije v košarki, ki je bilo pred kratkim, bi lahko po pravici imenovali revijo košarke, saj smo v enem popoldnevu in večeru videli lepo in tudi tehnično dovršeno košarko. Na prvenstvu se delovalo v četvorici posameznih razredov, od petega do osmega. Vse ekipe so pokazale zadovoljivo znanje, najboljše med njimi pa res kvaliteto košarke. Najboljša je bila četvorka VIII. razreda in postavi: Golež, Setina, Potrč in Puh, ki tudi drugače tvori okostje prve ekipe novomeškega Partizana. Najlepša in tudi najrazburilnejša je bila finalna tekma med najboljšimi ekipama prvenstva, med VIII. in V. razredom. Končala se je z zanesljivo zmago izkušenejših osmošolcev z rezultatom 96:54 (36:33). Ostale tekme so se končale takole: V. b. VI. 44:23 (23:18), VII. b. VII. 52:19 (23:9), V. b. V. 39:14 (22:10), VII. b. VI. 23:12 (8:10), VIII. b. V. 44:11 (24:6).

Prvo mesto je zaradi izgubljenih točk osvojila ekipa VIII. razreda, sledile pa so ekipe V. b. VII. b. VI. in V. a razreda. Najboljše prvenstvo je bil Puh iz VIII. razreda, ki je doseglj 83 točk, sledili pa so: Golež 72, Beke 70, Rožar (oba V. b.) 37, Setina 21 itd.

F. M.

Franc Bar' — petdesetletnik

Pretekli četrtek je v krogu svoje družine in najbližjih prijateljev praznoval petdesetletnik rojstva znani mizariski mojster v Novem mestu Franc Barbič. Jubilar je predsednik kegljskega društva

»Gorjanci« in kegljskega krožka »Luknja«. Je član upravnega odbora Okrajne obrtne zbornice, član mojstrske in pomošniške izpitne komisije itd., predvsem pa dober in pošten obrtnik. Našemu naročniku in jubilaru iskreno čestitamo!

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

KINO

»Krkas« — Novo mesto: od 7. do 10. dec. ameriški film »Marilyn« Walenska. Od 11. do 13. dec. ameriški film »Nasilje«.

Dem JLA — Novo mesto: od 7. do 10. dec. ameriški film »Bell Jorgovan«. Od 11. do 14. dec. ameriški barvasti film »Dolina maščevanja«.

Kočevje: od 7. do 9. dec. ameriški film »Na apski meji« in »Robin Hood«. 12. in 13. dec. bolgarski film »Memirna pot«.

Cromelj: 6. in 9. dec. češki film »Kavarna na glavni cesti«. 11. in 12. dec. angleški barvasti film »Doktor v hiši«.

Metlika: 8. in 9. dec. francoski film »Lisabonske noči«. 12. dec. angleški film »Pikova dama«.

Kostanjevica: 9. dec. jugoslovanski film »Trenutki odločitve«.

Sentjerne: 8. in 9. dec. francoski film »Tako se ne umirajo«. 12. in 13. dec. jugoslovanski film »Pot prijateljstva«.

Trebnje: 8. in 9. dec. francoski film »Pred potopom«. Predstava v nedeljo ob 15. in 19. uri.

Dol. Toplice: 8. in 9. dec. ameriški barvasti film »Viharni zaljubljeni«.

Gradac: 8. in 9. dec. ameriški film »Znaga ali smrt«.

LJUĐSKA UNIVERZA NOVO MESTO

V sredo 12. decembra bo predaval ob 20. uri v dvorani Doma ljudske prosvete znanstvenji sodelavec SAZU prof. Alfonz Gspan:

»OB 200 LETNICA TOMAZA ANTONA LINHARTA«

Na zanimivo predavanje vabi odbor Ljudske univerze.

OBVESTILA

Tovarna šivalnih strojev MIRNA prične 10. decembra z novim krojnimi in šivalnimi tečajem v Novem mestu in sindikalnem domu.

IZ MATIČNIH URADOV:

NOVO MESTO

v času od 23. nov. do 1. dec. je bilo rojenih 11. dečkov in 9 dečkic.

Poročili so se: Zupančič Henrik, kiepar in Medved Martina, hči kmeta, oba s Krke, Valant Jože, elektromonter iz Ljubljane in Pavlič Justina, šivilja iz Novega mesta, Bojce Jozef, uslužbenec iz Stopič in Bratca Jozefa, trgovska pomočnica iz Novega mesta, Petarič Marjan, uslužbenec in Bržjež Danica, uslužbenka, oba iz Maribora.

Umrla sta: Grabrjan Leopold, kmetovalec, 70 let, iz Metlike in Barbo Franciška, hčarica, 50 let, iz Smarjeških Toplic.

GOTNA VAS

Rojena sta bila 1 deček in 1 deklca.

Umrla je Janko Franciška, učiteljska žena, 78 let, iz Sentjoka pri Stopičah.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Kulovec Ana iz Uršnih sel — dečka, Gruden Alojzija iz Grmovci — deklco, Ravbar Tinca iz Vavte vas — dečka, Zabkar Ana s Podulce — dečka, Stapan Anžela iz Curji — dečka, Macodori Fran iz Dolenje vasi — dečka, Jakše Alojzija iz Vel. Skrajne — dečka, Jankovc Marija s Krašnega vrha — deklco, Pisko Gizeka iz Brezje — dečka, Barbožnik Marija iz Trivolca — dečka, Stoper Terezija iz Novega mesta — dve deklci, Metelko Matilda iz Dram — deklca, Fabjan Marija iz Gor. Straže — dečka, Biber Lea iz Kobarda — deklco, Himgelman Marija iz Dol. Toplic — dečka.

POTUJOČI KINO NOVO MESTO

predvaja ameriški film MOZJE.

V četrtek 6. decembra ob 13. uri Mal Slatnik;

V petek 7. decembra ob 18. uri: Otoček;

v soboto 8. decembra ob 18. uri: Brunčice;

v nedeljo 9. decembra ob 15. uri: Skočjan in ob 18. uri: Smarje.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE NOVO MESTO

Nedelja, 9. decembra: JANKO IN METKA.

Nedelja, 16. decembra: PAVLIHA V STISKI.

Predstave so ob 10. in 11. uri dopoldne v osnovni šoli. Vstopnina za otroke 10 din, za odrasle 20 dinarjev. Vabljenje!

Proslava 29. XI. v Novem mestu

Za letošnji državni praznik je bilo okrajno mesto nazivno slabemu vremenu lepo okrašeno, posebno pa so se tudi tokrat izkazale posamezne trgovine. Poleg šolskih praznov in internih slovesnosti v večjih kolektivih je bila glavna prireditve v sredo 28. novembra zvečer v prenapoljeni dvorani Doma ljudske prosvete. Ljudi je prišlo toliko, da mnogi niti v veži doma niso imeli prostora.

Orkester, pomožen z godbeniki vojaške godbe in z gojenci

glasbene kole je najprej zaigral državno himno, nato pa je pionirski pevski zbor skupno z orkestrom zapel Svoboda je naša domovina. Udeleženci predstave, med katerimi so bili podpredsednik OLO Novo mesto Viktor Zupančič, sekretar okr. odbora SZDL Martin Zugelj, številni oficirji novomeške garnizije JLA, predsednik okr. odbora LMS Ludvik Keber, predsednik OSS Jože Plavec, predsednik okr. Sveta Zveza Svobod in prosvetnih društev

Tone Bele, predsednik obč. odbora SZDL Ludvik Golob, podpredsednik OLO Boris Andrijačič, številni prosvetni in ostali javni delavci, predstavniki kolektivov in različnih ustanov, kakor vsi udeleženci proslave so nato toplo nagradili z aplavzom ljubeč nastop cicibanov iz otroškega vrta za njihovo recitacijo domovini. Slavnostni govor o Dnevu republike je imel član obč. odbora SZDL Leon Perhavec, v nadaljevanju sporeda pa je Jule Kobe recital dva pesmi, moški zbor PD Dušan Jereb je zapel več pesmi, folklorna skupina gimnazijcev je pa nastopila z raznimi plesni. Orkester, ki je igral tudi med sporedom, je za zaključek sprejel mešane pevске zbor iz Novega mesta, Šmihela in Bršljina.

29. november v Sentjerneju

Dan republike smo v Sentjerneju praznovali slovenskega praznika. Dopoldne je bila v dvorani proslava za šolsko mladino. Govoru o pomenu našega največjega državnega praznika so sledile deklamacije ter telovadni in pevski nastopi. Ob koncu akademije so bili sprejeti v pionirsko organizacijo novi pionirji. V spomin na svečeni dogodek so sprejeli pionirske rute, v šoli pa so bili počasteni.

Zvečer je bila v dvorani svečana akademija z bogatim sporedom. Po ugodnem govoru so se vrstile deklamacije, dva lepa telovadna nastopa gimnazijec in živa slika. Ljubek je bil dvospev dečka in deklce iz otroškega vrta, ki sta zapela pesem »Janez, kranjski Janez...« Mladinski zbor nižje gimnazije je krasno zapel štiri pesmi, od katerih je nad vse ugajala »Oj Triglav moj dom...« Sodelovali so tudi moški zbor KUD »Brata Pirkoviča«, tamburaški orkester in simfonijski orkester. V veliki zadovoljstvo občanov je 29. novembra 1956, prvič zaigral kino Straža. Kot prvi film so izbrali ameriški barvni film »Cena slave«. Morda izbira ni bila pač najboljša, saj bi lahko za ta naš največji praznik prikazali kakšen naš domači film. Klub vsemu je bilo občinstvo zadovoljno in je dvorano popolnoma zasedlo. Za to pridobitev smo imamo zahvaliti OLO Novo mesto, ki nam je dodelil kino projektor iz Novega mesta. Občinski ljudski odbor Straža — Toplice ga je popravil in montiral. Tako je Straža končno le dobila težko in dolgo pričakovano kino.

SOVJETI POSLALI PRVO BLAGO NA JAPONSKO

Odkar so uredili sovjetsko-japonske odnose, je prišlo pred dnevi do prve kupčije med tema dvema državama. Dve sovjetski ladji sta izpluli iz novomeškega pristanišča na Daljnem vzhodu Nahodka proti Japonski, kamor gozita kromov rudo za japonsko industrijo. Iz Japonske bosta pripeljali domov svilo in druge proizvode tekstilne industrije.

Občni zbor SVOBODE v Straži

Kakor vsako leto je, tudi kakor vsako leto je tudi letos polagal uprav. odbor Svobode letni obračun. Pregled dela sta v glavnem podala predsednik Štok Albin in tajnik Lacijan Otmar. Lepo in samokritično je poročal tajnik Laci. Svoboda Straža se ne more pohvaliti s kakšnimi posebnimi dejstvi, dejstvo pa je, da je vse kulturno delo šlo preko Svobode, saj niti ena proslava za razne državne in občinske praznike ni šla mimo društva. Vse pohvale je vreden pevski zbor, ki je bil najaktivnejši. Za njegovo delo zasluži vse priznanje pevovodja Plantan Boris. Občni zbor je dal priznanje staremu odboru s tem, da je večina odbornikov ponovno izvoljena v upravni odbor.

vzled. Spoznali so, da je treba pozabiti na drobne razprtije in se ravnati po načelih Rdečega križa: »Pomagajmo drug drugemu!« In čisto prav imajo, ko pravijo: »Če so ti zmogli in vzdržali, zakaj bi mi ne mogli?« Ing. Ivo Zobec

Doslej je mladinski aktiv v Dol. Toplicah bolj živovital. Vrsti sestankov v zadnjem času je sledil še volilni sestanek, na katerem se je mladina temeljito pomenila o delu za bodoče leto v aktivu. Na sestanku je bil tudi tov. Zvone Suštaršič, član okr. komiteja LMS, ki je izprvo poročal o znanjem in notranjem političnem položaju ter o nalogah mladine. Izvolili so nov odbor LMS in sprejeli načrt dela. Seveda, stamo odbor ne bo zmogel vsega, zato pričakuje pomoči od članov in od prosvetnih delavcev, Zveze komunistov in SZDL.

28. XI. 1956 je bila proslava praznika 29. novembra. Proslave se je udeležilo veliko število delovnega ljudstva Straže. Na dnevnem redu je bilo več točk. Pevski zbor Svobode je zapel več pesmi, zaostajal pa tudi ni Partizan s prostimi vajami in z orodno telovadbo. Občinstvo je bilo s proslavo zadovoljno. Skoda je le, da dvorana ni bila zakurana.

Mladina v Toplicah je izvolila novo vodstvo

Doslej je mladinski aktiv v Dol. Toplicah bolj živovital. Vrsti sestankov v zadnjem času je sledil še volilni sestanek, na katerem se je mladina temeljito pomenila o delu za bodoče leto v aktivu. Na sestanku je bil tudi tov. Zvone Suštaršič, član okr. komiteja LMS, ki je izprvo poročal o znanjem in notranjem političnem položaju ter o nalogah mladine. Izvolili so nov odbor LMS in sprejeli načrt dela. Seveda, stamo odbor ne bo zmogel vsega, zato pričakuje pomoči od članov in od prosvetnih delavcev, Zveze komunistov in SZDL.

Našemu naročniku in jubilaru iskreno čestitamo!

PRED 15. OBLETNICO USTANOVITVE JUGOSLOVANSKE LJUDSKE ARMADE — 22. DECEMBROM

Noč groze in obupa

[Po smetiških, polnih muh in pesnaga, so brskali sestradanci za kostmi, gnilih odpadki zelja in svinjskih buč. Kostí so toliko in prekuhavali z drugimi odpadki, da so si vsaj malo utešili neizmerno lakoto. Nad temi nesrečniki pa je bdela nelzprosna smrt. Po smetiških so se brez besed premikali tropi živih okostnjakov. Taborišče je postalo grobišče. Včasih si čul tiho in prelepo slovensko pesem, pa tudi ta je kmalu popolnoma zamrla. Sestradanci so se vlačili kakor pošastne prikazni in se zvrčali od onemoglosti. Večina je brežično polegala po golih tleh, posutih z zdrobljenim slamo in usni. Popolnoma je zamrl čut prijateljstva, bila se je borba za življenje in smrt. Tih okostnjaki so premišljevali o domačem ognjišču, nestrpno pričakovali glas iz domačih krajev, ki ga ni bilo.

Ta mesec bo slavila Jugoslovanska ljudska armada 15. obletnico svojega obstoja. Petnajst let je že poteklo, odkar je tovariš Tito 22. decembra 1941 izročil Prvi proletarski brigadi zastavo z rdečo zvezdo; ki je ponela plamen upora v vse jugoslovanske pokrajine in nas pripeljala do zmage. Naša narodno-osvobodilna vojska, ki je bila v prvih letih oborožena predvsem z visoko zvesto svojih voditeljev in borcev in z globoko vero v zmago pravice in resnice, je zacementirala svobodo s krvjo najboljših borcev in sinov naših narodov. Pri tem ji je pomagalo vse ljudstvo, saj je bila skozi vsa težka vojna leta prav naša ljudska armada najtesneje povezana s svojimi narodi. Kakor punčico svojega očesa je ljudstvo ljubilo svojo osvobodilno vojsko in ji dajalo vse, kar je premoglo. Zato bomo pred njenim praznikom obudili spomine na tista huda leta in se spomnili vseh, ki so to našo prvo ljudsko armado gradili s svojo krvo, s svojimi sreci, s svojim življenjem. Med njimi so bili nešteti aktivisti, partizanske mamicke, pionirji, kurirji, interniranci, ki so zaradi svoje ljubezni do domovine in svobode morali v taborišča smrti. Spomnimo se danes, kako je bilo takrat, med vojno, v enem izmed takih taborišč — na zloglasnem Rabu...

skva soldateska je opazovala trpljenje in uničevanje nedolžnih ljudi, ničce pa ni storil ničesar, da bi jim olajšal trpljenje. Noč je bila grozna, strašna in polna obupa. V taborišču kjer so bili starčki, žene in otroci je bila še strašnejša. Jok in kriki »na pomoč! mater, jok nedolžnih otročičev je pretresal oči. Vse je drvelo k izhodu, žene z dojenčki v naročju, starčki, otroci, mali zdrobljenčki, premočeni in premreženi, s čulami v rokah,

da se rešijo pred grozečimi valovi morja: Kriki mater, ki bi omeščali še tako trdo srce, so lomili ozračje. »Kje je moj ljubi otrok, moj sinček, hčerka?« Vso prestrašeno živo reko nesrečnikov so pri vходу pričakovali zeleni karabinjerji, oficirji in vojaki z nabitiimi puškami in samokretili. Neuter, jok nedolžnih otročičev je pretresal oči. Vse je drvelo k izhodu, žene z dojenčki v naročju, starčki, otroci, mali zdrobljenčki, premočeni in premreženi, s čulami v rokah,

V kotu taborišča so se stiskali premreženi in lačni otročički, katere je katoliški okupator smatral nevarne za papežev Rim. Pogled na to mila-

dino mi je v srcu rodil gnev. Ta mladina je morala pod težo biča upogniti svoj hrbet, barbarska volja katoliškega Rima in domačih izdajalcev se je morala izvršiti.

Obupno plakajoča mati brani z vsemi silami svoje najdražje — otroka. Surovina, vokalji hoče z vso silo iztrgati iz rok umirajočete dete, v čemer uspe. V srcu mi vzkipi: maščevanje, toda kaj ko me obdaja bodoča ograja, nabite puške in mitraljezi. Materi so s silo iztrgali najdražje na svetu, umirajočega otroka.

V zakotnem šotoru se čuti pritanje ležanje. Sosed mi obljubi: mali Slovenček je prišel na svet. Odgnjeno šotorsko krilo nudi žalosten prizor. Poleg izmučene in sestradane matere je na tleh med slamo in čunjami važen ležal mali interniranček. Mati je tožila, da ni od nikoder nikake pomoči in postržbe. Zelela si je samo smrti.

Po glavi so se mi podile težke misli, pošastna materina želja po smrti. Prav to pa so želeli okupatorji: čim več naših smrti.

Slavko Hotko

Sestradani interniranci v taborišču smrti na Rabu

Križka vas

Temna oblačna noč, pripravljala se k dežju, a naš bataljon kljub vsem neprivikim koraka pogumno proti svojemu cilju. Koraka z zavestjo, da je pravi bорец slovenskega naroda, da bo izvršil dano mu nalogo.

Po kratkem maršu smo se ustavili v bližini postojanke, katero smo imeli namen napasti. Po pokrajini je ležala gosta megla, da se sprva nisi niti znašel. V strelcih se počasi pomikamo proti hričeku sovražne postojanke. Še malo in padli so prvi strelci iz postojanke, gotovo so nas opazili ali zaslužili. Vnela se je huda borba. Ogenj je bil divji na obeh straneh, toda naši borci so s smehom na obrazu vzdržali na položajih, še več, vztrajno so se bližali sovražnim bunkerjem. Naši minometi niso molčali; pridno so obdelovali sovražne bunkerje. Dobranici so si hoteli z vpitjem in zmerjanjem utešiti strah. Naši so bili do skrajnosti disciplinirani. Ura se bliža poldnevju. Bijemo se še vedno. Dobranici so polzkujali izpasti iz postojanke na naše položaje, toda vedno so bili zavrnjeni s težkimi izstrelki. Sovražnika je podpiralo topništvo, avioni in več vrst orožja, a niso mogli streti mogočnega partizanskega duha. Komandant pregleduje položaje.

Ni še bilo konca. Nekje v bližini se začuje ropot tankov. Tanki NOV. Švabobranci so od veselja vriskali, Nemci

prihajajo na pomoč. Zmotili so se temeljito. Takoj ko so prispejli naši tanki, smo pod njihovo zaščito juršali. Bil je pritisk, kakršnega sovražnik ni pričakoval. Vojska se je valila kakor mogočna reka, ki prestopi bregove in se ji ne more nič postaviti v bran. So-

vražnik je videl, da ni nikake pomoči in je v paničnem begu zapustil postojanko. Postojanka je v naših rokah. Zopet je Križka vas svobodno zadržala.

Težak, I. bat. (iz »Mlade zarje«, glasila XV. brigade)

Sestav zemlje

Zemlja je sestavljena iz drobnirja, prsti, vode, zraka in živih bitij. Drobir so v zelo droben pesek zdrobljene rudnine in okamenine, ki se pretvarjajo v rodovitno zemljo. Prst je najfinejša, moki podobna zemeljna sestavina. Od nje je odvisna rodovitnost tal, kajti ona daje rastlinam hrano. Po količini vsebovane prsti delimo zemljo v razne vrste: glinasto, ilnato, peščeno in humozno.

Glino večkrat zamenjamo z ilovico, ki je zmes glene in peska ter je bolj puša in zrnata. Če je v zemlji nad polovico gline, pravimo, da je glinasta. Taka zemlja dobro vsrkava in hrani redilne snovi. Ilovka ali ilnata zemlja vsebuje 20 do 50 odstotkov gline in 50 do 80 odstotkov peska. Včasih ima veliko, tridečet peska. Če je mokra, je podobna kaši, suha pa se praši. Hitro se segreje, zato se v njej gnoj hitro razkaja. Peščena zemlja vsebuje do štiri petine peska, ne zadržuje vode, se hitro segreje in osuši. Tudi v njej gnoj malo zaleže. Pripravna je za rž, krompir, oves in ajdo, treba pa je vsako dru-

go leto gnojiti z maslinim, drobnim in dobro razkrojenim gnojem. Pravimo ji tudi lapornata zemlja. Najboljša je ilnato laporna zemlja, ker vsebuje v pravih merah glino, apno in pesek. Je rodovitna in posebno dobra za strobnice in trato.

Črna prst ali humus je iz ostankov rastlin ali živali in važen sestavni del vsake orne zemlje. Nekatero rastline nam določijo vrsto zemlje, čeprav ne vselej natančno. Na peščenih tleh rada raste divji oves in ostrica, na ilnatih trpotec, lupuh, cikorkija, na apnatih esparzeta (detelja), encijan, rdeča detelja, lucerna, grašica, akacija, robida, jesen, Pomanjkanje apna v zemlji izpridučejo trpotec, klisica, preslica, vresje; kopriva je pa znamenje, da v tleh manjka dušika.

DOBROSRČNICA

62 otroci je posvojila Kanadčanka White iz Ontarija. Zivela bo z njimi v hiši, ki jo zida s pomočjo svojih sosedov in prijateljev, kajti s svojo dobrosrčnostjo si je pridobila izredno popularnost in spoštovanje.

Konec oktobra je izšel »Slovenski izseljenski koledar« za leto 1957. To je bogato ilustrirani zbornik za slovenske izseljence, ki ga že četrto leto izdaja Slovenska izseljenska matična v Ljubljani.

S številnimi prispevki naših rojakov samih se je s tem letnikom znatno pomnožilo zgodovinsko gradivo slovenskega izseljenstva. V koledarju pa so objavljeni tudi zanimivi članki in reportaže iz Slovenije in Jugoslavije, zlasti pa ga krasijo okoli 180 fotografij iz domačih krajev in iz krajev in življenja naših ljudi v novih domovinah.

»Poslanica vsem slovenskim rojakom po svetu« je uvodni članek v koledarju, ki ga je napisal predsednik Izvršnega sveta LRS tov. Boris Kraigher. Sledi članek o zunanje politični dejavnosti Jugoslavije in minulemu letu in pa članek »Kolonialni sistem se umika korak za korakom«.

Delo Slovenske izseljenske matice je zajeto v članku »Ob petletnici obstoja Slovenske izseljenske matice« in pa v sestavku »Domovina po radijskih valovih«.

Narodnoosvobodilna borba je prikazana v članku »Nekaj odlomkov iz zgodovine Turjak« in pa »Požgana je bila prva slovenska vas — Rašica«.

Domači pisci so za koledar napisali zanimive reportaže in članki in sicer: »Makedonija«, »Podzemski biseri Slovenije«, »Sonce nad Trško gor« »O starim Ljubljani«, »Slovenski slikar Božidar Jakac«, »Ob stoletnici rojstva pesnika Antona Askercar«, »Na poti do pomorske Jugoslavije«, »Desetletno delo Slovenskih založb« ter članek »Ob stoletnici slovenskega združništva«.

Kot že omenjeno, so v Izseljenskem koledarju 1957 številni članki naših rojakov, ki pomenijo izdaten doprinos k zgodovini slovenskega izseljenstva.

Tukajšnje zgodovinarje in bralce bodo zanimali tudi sledeči članki: »Slovenski delavski dom v Clevelandu«, ki je že 30 let kulturno-prosvetno in delavsko žarišče naših naprednih rojakov, ter zapiski o življenju in društvenem delovanju naših ljudi v Kanadi, Argentini, Franciji in drugod.

Tu je tudi v prevodu objavljen odlomek »Dalmatinski vinograd v Novi Zelandiji« iz povesti »They came to the Gumfields« (Prišli so na gumijeve plantaže), ki jo je napisala novozelandska pisateljica Amelia Batistich, ki je dalmatinskega porekla.

Pod naslovom »Borba za kruh in srečo« je objavljenih pet življenjskih pripovedi naših rojakov in življenjskih zgodovinarjev.

Tukajšnje zgodovinarje in bralce bodo zanimali tudi sledeči članki: »Slovenski delavski dom v Clevelandu«, ki je že 30 let kulturno-prosvetno in delavsko žarišče naših naprednih rojakov, ter zapiski o življenju in društvenem delovanju naših ljudi v Kanadi, Argentini, Franciji in drugod.

Tu je tudi v prevodu objavljen odlomek »Dalmatinski vinograd v Novi Zelandiji« iz povesti »They came to the Gumfields« (Prišli so na gumijeve plantaže), ki jo je napisala novozelandska pisateljica Amelia Batistich, ki je dalmatinskega porekla.

Pod naslovom »Borba za kruh in srečo« je objavljenih pet življenjskih pripovedi naših rojakov in življenjskih zgodovinarjev.

Tukajšnje zgodovinarje in bralce bodo zanimali tudi sledeči članki: »Slovenski delavski dom v Clevelandu«, ki je že 30 let kulturno-prosvetno in delavsko žarišče naših naprednih rojakov, ter zapiski o življenju in društvenem delovanju naših ljudi v Kanadi, Argentini, Franciji in drugod.

jakinj, ki se spominjajo svoje grenke, a vendar lepe mladosti v »starem kraju« in svoje trde borbe za življenjski obstoj v novi domovini.

Med gradivom o slovenskih izseljenih so priobčeni še članki: o Louisu Adamicu, ameriškem pisatelju slovenskega rodu, o Nikoli Tesli, o naših Prekmurcih doma in v izseljenstvu ter o pomembnejših izseljencih, ki so bili doma iz bivšega litviškega okraja.

Vsebinsko koledarja dopolnjujejo pesmi domačih in izseljenskih avtorjev.

Slovenski izseljenski koledar s tako bogato vsebino in s tako lepih fotografijami je lepo in primerno darilo svojemu in izseljenstvu.

ZANIMIVOSTI

PARADIŽNIK

Paradižnik je danes znan sleherni kuhinji in gospodinjici. Doma je iz Južne Amerike in sadijo ga povsod, od tropskih področij do najsevernejših pokrajin, kjer žive Eskimi. Do sedaj so ga vzgojili že nad 2000 vrst, toda še pred 250 leti je bil v svetu povsem neznan.

NAROBE RAZUMEL

»No, danes sem pa dal svoji kolegom v pisarni pod nos.«

»Zakaj?«
»Venomer so mi očitali, kako sem težak. Davi pa sem se stehal in jim odnesel potrdilo: imam komaj 56 kg.«

UBOGE ZENE

Gospa So ena najbogatejših meščank Singapurja je povabila vse poročene žene v mesto na protestno zborovanje proti tiraniji njihovih mož. 12.000 žena je povabilo zavrnilo, prišlo jih je le sedem. Mnoge so pisale: »Tako rada bi prišla, pa me mož ne pušči...«

OKROGLE

ČE JE RECEPT NEČITLJIV

»Veš, dohtarji navadno strahno nečitljivo pišejo recepte. Jaz imam enega že več let. Najprej sem dobil v lekarni zani zdravila, potem sem ga dolgo uporabjal kot častno vstopnico za kino, kasneje za brezplačno železniško vozovnico, sedaj ga ima pa hčerka za note ko igra violino.«

ENA O NUŠIČU

Prijatelj, antialkoholik, sreča komediografa Nušiča pa mu začne razlagati, naj nikar ne pije. »Ali sploh veš, kam te lahko pripelje pivska strast?« ga je vprašal na koncu. »O, vem,« se je nasmejal Nušič, »do prve gostilne.«

NAPREDOVANJE

Ko je bil Milan Predič ravnatelj beogradskega gledališča je prišla k njemu mlada igralka in se pritožila: »Ni prav, da moram vedno na oder nositi samo pisma...«
»Pisma, kakšna pisma?«
»Navadna pisma. Samo pri nesem in molčim. Hočem kakšno pomembnejšo vlogo!«
»Prav,« je odgovoril Predič, »posleji boste nosili na oder le priporočena pisma.«

SRECA V NESREČI

V Chicagu so ubili in izropali nekega bogataša. Eden od časopisov, ki so o tem zločinu nadrobno poročali, je svoje poročilo zaključil takole: »Na srečo je imel pokojnik svoj denar in vrednostne papirje deponiran v banki, zato sploh ni utrpel kake večje škode.«

4500 brezposelnih zdravnikov

V Zapadni Nemčiji je 58.700 zdravnikov in 11.537 zdravnic. Od tega jih ima privatno prakso 41.923, okoli 3.900 pa ima zaposlitve v raznih uradih, pri policiji in pod. Na klinikah in bolnišnicah je zaposlenih okoli 20.000 zdravnikov in zdravnic, 4.500 pa jih je brez zaposlitve.

Žensko orožje

V anketi v filmskem mestu Hollywood o vprašanju, kakaj ženske več govore kot moški, je sodelovala tudi slavna pisateljica Pearl S. Buck. Ona je odgovorila:

»Ježek je najboljšo žensko orožje. Polemtakem ženske ne moremo dopustiti, da bi nam tako važno orožje zarjavlelo!«

Hitler tudi uradno mrtev

Na uradni deski sodišča v bavarski vasi Berchtesgaden so nabili uradno izjavo o Hitlerjevi smrti. Po več kot štiri letnem sodnem postopku je končno sedaj Hitler tudi uradno mrtev.

PRETIRAVANJE

USTAŠKI KLAVEC SE JE SKRIVAL ENAJST-LET

Organi tajništva za notranje zadeve okraja Krasnovec so pred kratkim odkrili ustaškega zločinca Jureta Pauliča, doma iz občine Četegrad. Paulič se je pod tujim imenom skrival v Slavoniji celih 11 let, končno so ga pa vendar odkrili in ga bodo v kratkem postavili pred sodišče.

Paulič ima na vesti težke zločine, ki jih je zagrešil med vojno nad srbskim prebivalstvom v okolici Četegrada. Ruševnice in drugih vasi. Med drugim je sodeloval pri uboju tisočev Srbov iz teh krajev. Njegovo ustaško ime znano prav tako iz pokolja 120

srbskih mož, žena in otrok ki so jih poklali in zmetali na pol žive v jano v jeseni 1941 v Latiški šumi nad vasjo Baano, iz katere je on tudi doma. Od tega pokolja so se trije rešili na skorajda neverjeten način, in ti Pauliča dobro poznajo. V preskravi je zločinec Paulič priznal večji del svojih zločinov, toda spomin ga je precej zapustil in pravi, da je že marsikaj pozabil. Niso pa svedca ustaških zločinov pozabili ljudje, ki so slučajno lahko pobegnili izpod njegovega noža ali sekire in ti zahtevajo najstrožjo kazen.

RIKI TIKI TAVI
Po R. Kiplingu

13. Tedaj se je prav počasi dvignila iz trave glava s razprostrto oglavnico Naga, velike črne kobre, ki je merila od glave do repa kakih pet čevljev. Ko se je Nag za tretjino svoje dolžine vzpel nad zemljo, je pričel klopotati kakor strok fizola v vetru. Opazoval je Riki-tiki-ta s svojimi posevnimi, zlobnimi kačjimi očmi, ki nikdar ne spremene svoje izraza. »Kdo je Nag?« se je oglašil. »Jaz sem Nag! Pogledj me in se me boj!«

14. Ko je to rekel, je še bolj razprostrl svojo oglavnico in Riki-tiki je ugledal na drugi strani naočnikom podobno znamenje; videti je bilo kakor ženska zapenka. Za hip se je Riki-tiki prestrašil, toda mungosa strah kmalu mine. Se nikoli ni srečal žive kobre, vendar je je zdaj takoj spoznal. Mati ga je krmlila z mrtvim kobraim in ga počula, da mora odrasel mungos napadati kače in jih požirati. Vse to je prav dobro vedel tudi Nag in na dnu njegovega ledenega srca se je naselil strah.

15. »Prav,« je rekel Riki-tiki in rep se mu je spet razkošatil, znaki sem, znaki tja! Mar misliš, da lahko zaradi svojega znamenja krađe mladice iz gnezda? Nag je medtem pri sebi koval načrt in opazoval vsako najmanjše gibanje v travi za Riki-tiki-jevim hrbtom. Prav dobro je vedel, da bo mungosa prisotnost na vrtu prej ali slej prinesla smrt njemu in njegovim. Zato je zdaj skušal obrniti vse mungosovo pozornost nase; nenadoma je pa povsod glavo in jo nagnil na stran. »Pogovoriva se nekoliko,« je začel. »Ti ješ pitliča jačica in zakaj ne bi smel jaz potemtakem jesti pitličev?« — »Ozri se! Za teboj je« Riki-tiki-ja nenadoma posvaril Darzeec.

16. Riki-tiki je bil prebistre glave, da bi si zdaj pasej očj po nepotrebnem. Poskočil je v zrak na moč visoko in tedaj je tik pod njim mignila mimo glava Nagaine, Nagove zlobne žene. Jerzo je zasikala, ko ga je zgrešila. Riki-tiki bi ji bil skoraj priletel na hrbet. Ako bi bil star mungos, bi ta trenutek opazil priložnost, da ji pregrizne vrat. Mlad pa, kakor je bil, se je bal strašnega in bliskovitega kobrajnega naskoka. Ugriznil je, to je res, toda samo malo, nato pa se je s skokom umaknil vzbočenemu repu in prepustil Nagaino ajnemu besu.